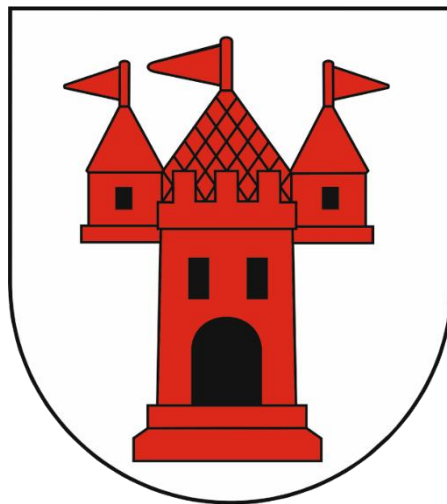

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy
Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Mszczonów, 2026 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	4
I.1. CEL I ZAKRES STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ORAZ PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE OPRACOWANIA DOKUMENTU	4
II. INFORMACJE O PROJEKCIE DOKUMENTU	7
II.1. GŁÓWNE CELE PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	7
II.2. ZAWARTOŚĆ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	9
III. STAN ISTNIEJĄCY ŚRODOWISKA	10
III.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO STRATEGIĄ	10
III.2. ANALIZA I OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH ODDZIAŁYWANIEM DOKUMENTU	17
III.2.1. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych	17
III.2.2. Stan zanieczyszczenia powietrza	20
III.2.3. Zagrożenie hałasem i promieniowaniem elektroenergetycznym	23
III.2.4. Zagrożenie środowiska przez odpady	25
III.2.5. Zabytki	28
IV. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY	29
V.1. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU SOOŚ	30
V.2. POWIĄZANIA STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	31
V.3. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU ODSTĄPIENIA OD REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	38
V.4. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA ORAZ INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	41
V.4.1. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne	41
V.4.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	41
V.4.3. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	42
V.4.4. Oddziaływanie na krajobraz	43
V.4.5. Oddziaływanie na klimat	43
V.4.6. Oddziaływanie na ludzi	44
V.4.7. Oddziaływanie na bioróżnorodność, obszary Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	45
V.4.8. Oddziaływanie na zwierzęta	46
V.4.9. Oddziaływanie na rośliny	46
V.4.10. Oddziaływanie na zabytki	47
V.4.11. Oddziaływanie na dobra naturalne	47
V.4.12. Matryca zbiorcza oddziaływań środowiskowych	47
V.4.13. Podsumowanie oddziaływania działań objętych wsparciem w Strategii na środowisko	58
V.4.14. Oddziaływanie transgraniczne	58
V.5. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	58
V.6. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU, ALBO WYJAŚNIENIA BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	60

**Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy
Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja**

V.7. INFORMACJA O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZ REALIZACJI POSTANOWIEŃ ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI ICH PRZEPROWADZANIA	60
V. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	61
VI. ŹRÓDŁA DANYCH	64
VII. ZESPÓŁ AUTORSKI	64

I. Wprowadzenie

Niniejszy rozdział dotyczy celu i zakresu Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ) oraz wyróżnia podstawy formalno-prawne opracowania dokumentu.

I.1. Cel i zakres strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz podstawy formalno-prawne opracowania dokumentu

Zadaniem SOOŚ dla Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja (danej: Strategia) jest określenie, czy przyjęte w tym dokumencie założenia i działania nie powodują znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko oraz czy sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi regionu. Celem SOOŚ jest ustalenie potencjalnego znaczącego oddziaływania Strategii na środowisko, z uwzględnieniem możliwych do realizacji wariantów tego dokumentu.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji Strategii jest elementem obowiązku prawnego wynikającego z:

- Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą OOŚ.

Zakres SOOŚ oraz stopień szczegółowości informacji w niej zawartych jest zgodny z wymogami określonymi w ustawie OOŚ (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.) i został uzgodniony (wg art. 53 Ustawy OOŚ) z właściwymi organami ochrony środowiska.

Zgodnie z Ustawą OOŚ, przeprowadzenia SOOŚ wymagają projekty polityk, strategii, planów i programów w określonych dziedzinach, które będą wyznaczały ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W ustawie tej zawarte są informacje dotyczące zasad i trybu postępowania w sprawach: udostępniania informacji o środowisku, jego ochronie, także ocen oddziaływania na środowisko i transgranicznego oddziaływania na środowisko. Określa też zasady udziału społeczeństwa w ochronie środowiska i zasady współpracy organów administracji publicznej w zakresie postępowania w powyższych sprawach.

- Zgodnie z ustawą OOŚ (art. 51 ust. 2), niniejsza „Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko...” powinna:
 - a) Zawierać:
 - informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
 - informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
 - propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
 - streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
 - b) Określać, analizować i oceniać:
 - istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

c) Przedstawiać:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

W tym miejscu można zaznaczyć, że **na terenie Gminy Mszczonów nie występują obszary Natura 2000**. Na terenie objętym projektem Strategii występują następujące formy ochrony przyrody: Bolimowsko-Radziejowicki z doliną Środkowej Rawki Obszar Chronionego Krajobrazu, dla którego zastosowanie mają przepisy art. 23 i art. 24 ustawy o ochronie przyrody, rezerwat przyrody „Grądy Osuchowskie”, objęty Zarządzeniem Nr 35 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 stycznia 2022 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Grądy Osuchowskie”, oraz „Stawy Gnojna im. Rodziny Bieleckich”, objęty Zarządzeniem Nr 3 Regionalnego Dyrektora Ochrony

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Środowiska w Warszawie z dnia 4 marca 2021 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Stawy Gnojna”, a także pomniki przyrody, dla których obowiązują przepisy art. 45 ustawy o ochronie przyrody, oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, realizowana niezależnie od miejsc ich występowania, do której odnoszą się przepisy art. 51 i art. 52 ustawy o ochronie przyrody.

Za najważniejsze z punktu widzenia rozwoju społeczno-ekonomicznego Gminy Mszczonów uznano następujące cele:

- Cel strategiczny 1. Gmina przyjazna mieszkańcom, silna wspólnota, dostępne usługi, wysoka jakość życia,
- Cel strategiczny 2. Nowoczesna i zróżnicowana gospodarka lokalna wspierająca przedsiębiorczość i zatrudnienie,
- Cel strategiczny 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia,
- Cel strategiczny 4. Inteligentna i dostępna infrastruktura wspierająca rozwój i integrację terytorialną,
- Cel strategiczny 5. Skuteczne, przejrzyste i partycypacyjne zarządzanie wspólnotą lokalną.

„Budowanie nowoczesnej, odpornej i spójnej wspólnoty lokalnej poprzez harmonijne łączenie rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego” to cel horyzontalny, który obejmuje wszystkie pozostałe gminne cele i zadania.

Zgodność z dokumentami strategicznymi, fundusze zewnętrzne

Strategia jest istotna z punktu widzenia aplikowania przez Gminę Mszczonów o zewnętrzne środki finansowe, ze szczególnym uwzględnieniem funduszy europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 oraz 2028-2034. W tym kontekście ważna jest wykazana zgodność określonych w dokumencie celów strategicznych z najważniejszymi wewnętrznymi i zewnętrznymi dokumentami strategicznymi, tj.:

- Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności),
- Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze,
- Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku (projekt),
- Standardy infrastruktury rowerowej i koncepcja tras rowerowych wskazanych do realizacji w perspektywie do 2030 roku w województwie mazowieckim,
- Strategia Rozwoju dla Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025.

Uwarunkowania prawne

Strategia została opracowana w oparciu o nowe przepisy odnoszące się do polityki rozwoju, wprowadzone ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. Wspomniane zmiany implementują postanowienia „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego

wprowadzania systemu zintegrowanych strategii na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Jest to początkowy etap reformy, której celem jest integracja wymiaru społecznego, gospodarczego i przestrzennego w dokumentach strategicznych, przygotowywanych na różnych poziomach administracji, w tym na poziomie samorządu gminnego. Poprzez dokonane zmiany strategia rozwoju gminy zyskała podstawę prawną oraz ramowe wytyczne dotyczące jej realizacji. Ponadto zastosowana procedura dotycząca opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja” uwzględnia wszystkie akty prawne mające wpływ na jej zastosowanie, w tym ustawę z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Dokument strategiczny opracowany został zgodnie z przepisami art. 10e ust. 2-4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Dodatkowe informacje metodyczne dotyczące Strategii

W procesie tworzenia strategii wykorzystano metodę badawczą desk research. Metoda polega na kompilacji, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. Ponadto wspierano się danymi Głównego Urzędu Statystycznego oraz materiałami dostarczonymi przez Urząd Miejski w Mszczonowie.

II. Informacje o projekcie dokumentu

Niniejszy rozdział dotyczy głównych celów i zawartości dokumentu „Strategia Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja”, dla którego opracowywana jest Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

II.1. Główne cele projektowanego dokumentu

Na bazie przeprowadzonej diagnozy, analiz oraz konsultacji społecznych określone zostały kluczowe cele strategiczne Gminy Mszczonów na kolejne lata:

- Cel strategiczny 1. Gmina przyjazna mieszkańcom, silna wspólnota, dostępne usługi, wysoka jakość życia,
- Cel strategiczny 2. Nowoczesna i zróżnicowana gospodarka lokalna wspierająca przedsiębiorczość i zatrudnienie,
- Cel strategiczny 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia,
- Cel strategiczny 4. Inteligentna i dostępna infrastruktura wspierająca rozwój i integrację terytorialną,
- Cel strategiczny 5. Skuteczne, przejrzyste i partycypacyjne zarządzanie wspólnotą lokalną.

Tabela 1 Zestawienie celów strategii rozwoju Gminy Mszczonów

CEL STRATEGICZNY HORYZONTALNY
Budowanie nowoczesnej, odpornej i spójnej wspólnoty lokalnej poprzez harmonijne łączenie rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego
Cel strategiczny 1. Gmina przyjazna mieszkańcom, silna wspólnota, dostępne usługi, wysoka jakość życia

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Zadanie 1.1	Rozwój usług społecznych i opiekuńczych dla seniorów, osób niesamodzielnych i rodzin w trudnej sytuacji.
Zadanie 1.2	Wspieranie rozwoju lokalnych centrów aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej.
Zadanie 1.3	Wzmacnianie oferty edukacyjnej w zakresie kompetencji cyfrowych, językowych i zawodowych.
Zadanie 1.4	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury przedszkolnej i szkolnej.
Zadanie 1.5	Rozwój programów wsparcia zdrowia psychicznego, profilaktyki i promocji zdrowego stylu życia.
Zadanie 1.6	Poszerzanie oferty zajęć sportowych i kulturalnych dla dzieci i młodzieży.
Zadanie 1.7	Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi liderami społecznymi.
Zadanie 1.8	Zwiększenie dostępności usług medycznych, w tym rozwój telemedycyny.
Zadanie 1.9	Rewitalizacja przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców.
Zadanie 1.10	Wprowadzenie systemów stypendialnych i programów wsparcia dla uzdolnionej młodzieży.
Zadanie 1.11	Rozwój oferty mieszkań komunalnych i wspieranych.
Zadanie 1.12	Wdrożenie programów wsparcia rodzin wielodzietnych i młodych rodzin.
Cel strategiczny 2. Nowoczesna i zróżnicowana gospodarka lokalna wspierająca przedsiębiorczość i zatrudnienie	
Zadanie 2.1	Dalsza rozbudowa i promocja strefy gospodarczej Mszczonowa.
Zadanie 2.2	Tworzenie lokalnych inkubatorów i hubów przedsiębiorczości.
Zadanie 2.3	Rozwój oferty doradztwa dla start-upów i sektora MŚP.
Zadanie 2.4	Organizacja programów współpracy szkół i firm – dualne kształcenie.
Zadanie 2.5	Rozwój turystyki termalnej, wellness i rekreacyjnej opartej na Termach Mszczonów.
Zadanie 2.6	Wspieranie agroturystyki i lokalnych produktów regionalnych.
Zadanie 2.7	Promocja inwestycji w sektorach nowoczesnych technologii i logistyki.
Zadanie 2.8	Stworzenie programów ulg i zachęt podatkowych dla przedsiębiorców.
Zadanie 2.9	Wspieranie rozwoju gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ).
Zadanie 2.10	Rozbudowa infrastruktury konferencyjnej i biznesowej.
Zadanie 2.11	Organizacja targów, wydarzeń gospodarczych i kulturalnych promujących gminę.
Zadanie 2.12	Kreowanie marki Mszczonowa jako miejsca atrakcyjnego dla inwestorów.
Cel strategiczny 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia	
Zadanie 3.1	Intensyfikacja rozwoju sieci kanalizacyjnej i systemów gospodarki wodnej.
Zadanie 3.2	Rozwój instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) w budynkach publicznych i prywatnych.
Zadanie 3.3	Wspieranie programów dofinansowania dla mieszkańców na termomodernizację i fotowoltaikę.
Zadanie 3.4	Rozwój systemów małej retencji i adaptacji do zmian klimatycznych.
Zadanie 3.5	Zwiększenie powierzchni terenów zielonych w przestrzeni publicznej.
Zadanie 3.6	Program ochrony powietrza i redukcji emisji niskiej.
Zadanie 3.7	Edukacja ekologiczna mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży.
Zadanie 3.8	Wdrażanie systemów segregacji odpadów z naciskiem na recykling i ponowne użycie.
Zadanie 3.9	Rozwój oferty turystyki przyrodniczej i rekreacji na terenach leśnych.
Zadanie 3.10	Wspieranie zielonych inwestycji przemysłowych i budownictwa energooszczędnego.
Zadanie 3.11	Tworzenie lokalnych planów ochrony bioróżnorodności.
Zadanie 3.12	Współpraca z organizacjami ekologicznymi i sąsiednimi gminami w zakresie ochrony środowiska.
Cel strategiczny 4. Inteligentna i dostępna infrastruktura wspierająca rozwój i integrację terytorialną	
Zadanie 4.1	Modernizacja i budowa dróg lokalnych oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu.
Zadanie 4.2	Rozwój systemu transportu publicznego wewnątrz gminy i w powiązaniu z regionem.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Zadanie 4.3	Budowa nowych dróg dla pieszych i rowerów.
Zadanie 4.4	Rozbudowa infrastruktury technicznej: wodociągi, kanalizacja, gaz.
Zadanie 4.5	Modernizacja sieci energetycznej i rozwój inteligentnych rozwiązań energetycznych.
Zadanie 4.6	Rozwój infrastruktury cyfrowej – szerokopasmowy Internet, e-usługi.
Zadanie 4.7	Rewitalizacja przestrzeni wiejskich i miejskich w gminie.
Zadanie 4.8	Zwiększenie dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
Zadanie 4.9	Rozbudowa oferty mieszkaniowej – nowe osiedla, budownictwo komunalne.
Zadanie 4.10	Poprawa estetyki przestrzeni publicznej i małej architektury.
Zadanie 4.11	Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, kulturalną i zdrowotną.
Zadanie 4.12	Integracja rozwoju infrastruktury z planowaniem przestrzennym gminy.
Cel strategiczny 5. Skuteczne, przejrzyste i partycypacyjne zarządzanie wspólnotą lokalną	
Zadanie 5.1	Rozwój cyfrowych usług administracyjnych (e-urząd, aplikacje mobilne).
Zadanie 5.2	Wdrażanie budżetu obywatelskiego i wspieranie inicjatyw lokalnych.
Zadanie 5.3	Prowadzenie regularnych konsultacji społecznych i debat publicznych.
Zadanie 5.4	Transparentność finansów i działalności samorządu (otwarte dane).
Zadanie 5.5	Rozwój kompetencji pracowników urzędu w zakresie nowoczesnego zarządzania.
Zadanie 5.6	Tworzenie partnerstw publiczno-prywatnych dla realizacji inwestycji.
Zadanie 5.7	Zacieśnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami.
Zadanie 5.8	Rozwój współpracy międzynarodowej i partnerskiej z innymi gminami.
Zadanie 5.9	Wprowadzenie systemu monitoringu strategii i raportowania postępów.
Zadanie 5.10	Promowanie aktywności obywatelskiej, wolontariatu i samopomocy.
Zadanie 5.11	Szkolenia i programy dla radnych, sołtysów i liderów lokalnych.
Zadanie 5.12	Wykorzystanie nowych technologii (smart city) do zarządzania gminą.

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko dla Strategii ma na celu ustalenie, czy przyjęte w dokumencie kierunki i działania gwarantują bezpieczeństwo środowiska przyrodniczego oraz sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi Gminy Mszczonów. SOOŚ ma także umożliwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych, jakie niesie realizacja postanowień ocenianego dokumentu oraz ocenić, czy przyjęte rozwiązania w dostateczny sposób chronią przed powstawaniem konfliktów i zagrożeń w środowisku.

II.2. Zawartość projektowanego dokumentu

Przesłanki opracowania Strategii

Genezą opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja” była konieczność wyznaczenia aktualnych celów rozwojowych, kierunków działania oraz dopasowanie dokumentu strategicznego do obowiązujących przepisów. Wskazać można również potrzebę poznania opinii mieszkańców poprzez proces konsultacji zapisów dokumentu. Strategia rozwoju gminy jest kluczowym dokumentem w procesie programowania rozwoju szczebla lokalnego, zawiera misję oraz wizję rozwojową, wyznacza kierunki działania. Jednym z ważniejszych końcowych efektów implementacji założeń strategii powinna być wyższa jakość życia mieszkańców.

Strategia zawiera następujące komponenty:

- Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, uwzględnia sfery:
- Sfera społeczna,
- Sfera gospodarcza,
- Sfera przestrzenna,

- Podsumowanie przeprowadzonej diagnozy, rekomendacje,
- Analiza SWOT Gminy Mszczonów,
- Misja i wizja Gminy Mszczonów,
- Cel horyzontalny, cele strategiczne i operacyjne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,
- Zbieżność założeń strategii z kluczowymi opracowaniami strategicznymi,
- Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mszczonów,
- Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa mazowieckiego wraz z zakresem planowanych działań,
- Uwarunkowania wodne oraz związane ze zmianami klimatu,
- Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy wraz z zakresem planowanych działań,
- System realizacji strategii, źródła finansowania,
- Literatura pomocnicza,

Realizacja Strategii dla Gminy Mszczonów powinna być regularnie kontrolowana, dlatego zaproponowane zostały działania monitorujące. Dzięki temu będzie można ocenić efektywność Strategii. Ponadto pomoże to w przyszłości zidentyfikować, które działania są najskuteczniejsze, a które niewystarczające.

III. Stan istniejący środowiska

Rozdział ten zawiera informacje na temat stanu środowiska w Gminie Mszczonów przed rozpoczęciem realizacji zadań założonych w projekcie Strategii. Można przyjąć, że poszczególne zadania zaczną być realizowane najszybciej w roku 2026, jeśli nie wystąpią nieprzewidziane opóźnienia i trudności.

W rozdziale wykorzystano materiały dostarczone przez Gminę Mszczonów, w tym „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mszczonów na lata 2023-2026 z perspektywą na lata 2027-2030”.

III.1. Charakterystyka obszaru objętego Strategią

Położenie i powiązania przestrzenne

Gmina Mszczonów jest gminą miejsko-wiejską położoną w zachodniej części województwa mazowieckiego, w granicach powiatu żyrardowskiego. Od północy graniczy z gminą Radziejowice, od wschodu z gminami Żabia Wola oraz Pniewy, od południa z gminami Błędów i Biała Rawska, natomiast od zachodu z gminami Kowiesy i Puszcza Mariańska. Położenie gminy na styku jednostek administracyjnych województwa mazowieckiego i łódzkiego wpływa na jej powiązania przestrzenne, funkcjonalne i komunikacyjne, a także determinuje relacje z otaczającymi obszarami wiejskimi oraz miejskimi. Powierzchnia gminy wynosi 152 km², a w jej skład wchodzi miasto Mszczonów oraz 68 miejscowości wiejskich zorganizowanych w 35 sołectwach. Struktura osadnicza gminy ma charakter zróżnicowany, łącząc funkcje miejskie pełnione przez Mszczonów z rozproszonym układem osadnictwa wiejskiego, co ma istotne znaczenie z punktu widzenia planowania przestrzennego, kształtowania infrastruktury technicznej i społecznej oraz oceny presji na środowisko.

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną Polski gmina Mszczonów położona jest w obrębie megaregionu Pozaalpejska Europa Środkowa, prowincji Nizina Środkowoeuropejska, podprowincji Niziny Środkowopolskie, makroregionu Wzniesienia Południowomazowieckie oraz mezoregionu Wysoczyzna Rawska. Takie usytuowanie przestrzenne determinuje podstawowe cechy środowiska przyrodniczego gminy, w tym ukształtowanie terenu, warunki glebowe, stosunki wodne oraz strukturę krajobrazu. Jednocześnie położenie gminy w obrębie tej jednostki fizycznogeograficznej stanowi istotny kontekst dla oceny istniejących uwarunkowań środowiskowych oraz identyfikacji potencjalnych oddziaływań związanych z realizacją ustaleń projektowanego dokumentu.

Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

Obszar gminy Mszczonów położony jest w obrębie synklinorium brzeżnego, zbudowanego z utworów paleozoicznych, mezozoicznych i trzeciorzędowych, przykrytych niemal w całości osadami czwartorzędowymi. Najstarsze utwory podłoża zostały rozpoznane w otworach badawczych. W otworze Mszczonów nr 20 na głębokości 4 119,0 m stwierdzono osady karbonu górnego, natomiast na głębokości 311,0 m rozpoznano strop osadów kredowych wykształconych w postaci margli, wapieni marglistych, gez i opok mastrychtu górnego. Utwory trzeciorzędowe występują na całym obszarze gminy. Paleocen reprezentowany jest przez margle, wapienie margliste, gezy, opoki oraz ły o miąższości około 50 m. Osady oligocenu cechują się znaczną zmiennością litologiczną i obejmują ły, mułki, margle, mułowce, piaski oraz piaski glaukonitowe o miąższości od kilku do 36 m. Miocen wykształcony jest głównie w postaci piasków, łąw i mułków z wkładkami węgla brunatnego, osiagających w rejonie Mszczonowa miąższość do 62 m. Charakterystycznym elementem budowy geologicznej są także utwory plioceńskie w postaci łąw pstrych, występujących lokalnie jako kiery o zróżnicowanej miąższości od 2,8 do 54,5 m.

Powierzchniową warstwę geologiczną gminy tworzą przede wszystkim utwory czwartorzędowe związane ze zlodowaczeniami południowopolskimi i środkowopolskimi. Zlodowaczenia południowopolskie pozostawiły ły, mułki i gliny zwałowe, a także piaski i mułki wodnolodowcowe oraz ły zastoiskowe o zróżnicowanej miąższości. Ze zlodowaczeniem Nidy związane są głównie ły, mułki i gliny zwałowe o miąższości około 20 m, ze zlodowaczeniem Sanu piaski i mułki wodnolodowcowe, ły zastoiskowe oraz gliny zwałowe, natomiast ze zlodowaczeniem wilgi ły i mułki zastoiskowe oraz gliny zwałowe z przewarstwieniami piaszczysto-żwirowymi. Osady zlodowaceń środkowopolskich obejmują przede wszystkim piaski i żwiry wodnolodowcowe, ły i mułki zastoiskowe oraz gliny zwałowe związane ze zlodowaczeniem. Gliny te tworzą na przeważającym obszarze gminy zwartą pokrywę, z wyjątkiem stref kopalnych dolin rzecznych. Taka budowa geologiczna wpływa na współczesne ukształtowanie terenu, właściwości podłoża, warunki wodne oraz możliwości i ograniczenia zagospodarowania przestrzennego, co ma istotne znaczenie z punktu widzenia oceny oddziaływania ustaleń Strategii na środowisko.

Warunki klimatyczne

Obszar Gminy Mszczonów położony jest w strefie przejściowej pomiędzy klimatem morskim Europy Zachodniej a klimatem kontynentalnym Europy Wschodniej, co znajduje odzwierciedlenie w znacznej zmienności warunków pogodowych, związanej z napływem zróżnicowanych mas powietrza. Wpływ mas oceanicznych powoduje łagodzenie przebiegu temperatur, przynosząc latem okresowe ochłodzenia, a zimą ocieplenia. Zgodnie z regionalizacją klimatyczną A. Wosia gmina Mszczonów położona jest w północno-

wschodniej części XVII regionu klimatycznego, określanego jako Region Środkowopolski. Obszar ten charakteryzuje się stosunkowo wysoką roczną sumą całkowitego promieniowania słonecznego oraz relatywnie niskimi, na tle kraju, sumami opadów atmosferycznych. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 9,1°C, przy czym najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 19,7°C, natomiast najchłodniejszym styczeń, dla którego średnia temperatura wynosi -1,9°C. Roczna suma opadów atmosferycznych kształtuje się na poziomie około 690 mm, z maksimum opadowym przypadającym na lipiec, kiedy średnia miesięczna suma opadów wynosi 89 mm, oraz minimum w lutym, ze średnią wartością 43 mm.

Na obszarze gminy dominują wiatry zachodnie i południowo-zachodnie, natomiast najmniejszy udział mają wiatry z kierunku północno-wschodniego. Przedstawione uwarunkowania klimatyczne mają znaczenie dla funkcjonowania ekosystemów, warunków rolniczych, gospodarki wodnej oraz kształtowania presji środowiskowych na obszarze gminy.

Użytkowanie terenu i struktura funkcjonalno-przestrzenna

Gmina Mszczonów zachowuje znaczący udział terenów rolnych w strukturze użytkowania przestrzeni. Według danych na 20 kwietnia 2023 r. grunty rolne zajmują 11 508,23 ha, co stanowi około 76% powierzchni gminy. W ich obrębie zdecydowanie dominują grunty orne o powierzchni 9 290,52 ha, czyli ponad 80% gruntów rolnych. Istotny udział mają również sady, pastwiska trwałe oraz, w mniejszym zakresie, łąki trwałe. Lasy i grunty leśne zajmują 2 509,46 ha, natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane 1 038,48 ha, co potwierdza współwystępowanie dominującej funkcji rolniczej z istotnymi terenami leśnymi i zurbanizowanymi.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy jest wyraźnie zróżnicowana. Mszczonów pełni funkcję głównego ośrodka administracyjnego, usługowego, edukacyjnego i gospodarczego, natomiast otaczające go sołectwa pełnią przede wszystkim funkcje mieszkaniowe, rolnicze oraz uzupełniające usługowe. W dokumentach strategicznych wskazano zachodnie pasmo rozwoju osadnictwa, strefę rolniczo-mieszkaniową w sołectwach wokół miasta, centralną część gminy o potencjale rozwoju funkcji transportowo-logistycznych oraz południowy rejon Piekar, Adamowic i Gąby jako obszar wzmocnienia funkcji mieszkaniowych i rozwoju lokalnych centrów wiejskich. Jednocześnie zakłada się tworzenie zwartych i dobrze skomunikowanych stref osiedleńczych, przy równoczesnej ochronie zasobów przyrodniczych i rolnych oraz ograniczaniu nadmiernego rozpraszania zabudowy.

Na kształt tej struktury w istotny sposób oddziałuje bardzo dobra dostępność komunikacyjna gminy. Strategia rozwoju podkreśla znaczenie sąsiedztwa autostrady A2, dróg krajowych i linii kolejowych dla atrakcyjności inwestycyjnej Mszczonowa, a Program Ochrony Środowiska wskazuje bezpośredni przebieg przez teren gminy drogi ekspresowej S8 oraz drogi krajowej nr 50. W strukturze gruntów zabudowanych i zurbanizowanych istotny udział mają tereny komunikacyjne, w tym drogi o powierzchni 439,90 ha oraz koleje o powierzchni 98,49 ha, a także tereny przemysłowe o powierzchni 205,94 ha i tereny mieszkaniowe o powierzchni 126,94 ha. Z punktu widzenia SOOŚ oznacza to, że dalszy rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych, przemysłowych i logistycznych powinien być prowadzony w sposób ograniczający presję transportową i przestrzenną na tereny rolne, leśne oraz elementy systemu przyrodniczego gminy.

Infrastruktura transportowa

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Układ transportowy Gminy Mszczonów ma wyraźnie ponadlokalny charakter i należy do najistotniejszych elementów kształtujących jej strukturę funkcjonalno-przestrzenną. Przez obszar gminy przebiega droga ekspresowa S8 o długości 4,852 km oraz droga krajowa nr 50 o długości 11,678 km, które stanowią podstawowe osie powiązań zewnętrznych i jednocześnie wzmacniają dostępność komunikacyjną gminy w skali regionalnej i krajowej. Uzupełnienie układu stanowią drogi powiatowe i gminne, a także droga wojewódzka przebiegająca przez miasto w ciągu ul. Dworcowej oraz droga wojewódzka nr 876 na granicy gminy z gminą Żabia Wola. W aktualnej strategii rozwoju podkreślono również znaczenie powiązań z autostradą A2, sieci dróg lokalnych oraz rozwijającego się systemu tras rowerowych i ciągów pieszych, wspierających mobilność mieszkańców i rozwój funkcji gospodarczych oraz rekreacyjnych.

Istotną cechą systemu komunikacyjnego gminy jest także obecność infrastruktury kolejowej o znaczeniu ponadregionalnym. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 12 Skierniewice – Łuków, pełniąca funkcję ważnego ciągu towarowego w układzie wschód-zachód, a także linia nr 4, czyli Centralna Magistrala Kolejowa, stanowiąca element trasy północ-południe. Takie położenie wzmacnia potencjał logistyczny i inwestycyjny Mszczonowa, ale jednocześnie wymaga uwzględniania barier przestrzennych i konfliktów funkcjonalnych związanych z przebiegiem infrastruktury liniowej. Studium wskazuje zarazem na potrzebę utrzymania i modernizacji istniejących urządzeń, szlaków i obiektów transportowych, zarówno drogowych, jak i kolejowych, a także na rozwój rozwiązań poprawiających obsługę komunikacyjną mieszkańców i terenów aktywności gospodarczej.

Z punktu widzenia SOOŚ rozbudowany układ transportowy stanowi jednocześnie ważny czynnik rozwoju oraz jedno z głównych źródeł presji środowiskowej. Program ochrony środowiska wskazuje, że natężenie ruchu pojazdów na drogach gminy wzrasta, a największe oddziaływania hałasowe mogą występować w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych, zwłaszcza ze względu na znaczny udział pojazdów ciężkich. W przypadku transportu kolejowego oddziaływanie akustyczne może być odczuwalne nawet w większej odległości od linii, przy czym najwyższa uciążliwość występuje zwykle w pasie do 300 m od torowiska. Oznacza to, że dalsza modernizacja i rozwój infrastruktury transportowej powinny być planowane z uwzględnieniem ochrony terenów mieszkaniowych i przyrodniczych, stosowania zieleni izolacyjnej, rozwiązań ograniczających hałas, właściwego odwodnienia dróg oraz minimalizowania barier przestrzennych dla lokalnych powiązań funkcjonalnych i przyrodniczych

Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie Gminy Mszczonów w wodę opiera się na systemie podziemnych ujęć wód eksploatowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Mszczonowie. Na terenie gminy funkcjonuje 8 ujęć zlokalizowanych m.in. w Mszczonowie przy ul. Tysiąclecia i ul. Pogorzałki, a także w Markowie-Towarzystwie, Piekarach, Badowie-Dańkach, Lindowie oraz Osuchowie. Wszystkie ujęcia posiadają wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej. System wodociągowy jest dobrze rozwinięty i zapewnia wysoki poziom zwodociągowania gminy. W 2022 roku długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej wynosiła 226,7 km, a w 2021 roku z sieci wodociągowej korzystało 89,1% mieszkańców. Jednocześnie obserwowany jest wzrost ilości wody dostarczanej gospodarstwom domowym, co wskazuje na utrzymujące się znaczenie sprawnego zarządzania zasobami wodnymi oraz modernizacji infrastruktury wodociągowej.

W zakresie gospodarki ściekowej sytuacja jest bardziej zróżnicowana przestrzennie. Gmina Mszczonów jest skanalizowana w ponad 53%, jednak występuje wyraźna dysproporcja pomiędzy miastem a terenami wiejskimi. W samym Mszczonowie dostęp do sieci kanalizacyjnej ma 88,6% mieszkańców, podczas gdy na obszarach wiejskich jedynie 10,8%. W 2022 roku długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 40,4 km, a liczba przyłączy kanalizacyjnych osiągnęła 1 114. Na terenie gminy funkcjonuje jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Grabcach Józefpolskich przy ul. Bocianie 1, o maksymalnej wydajności 20 667 równoważnej liczby mieszkańców. W 2022 roku do oczyszczalni dopłynęło 619,3 dam³ ścieków, co potwierdza jej kluczową rolę w systemie komunalnym gminy.

Na terenach nieskanalizowanych ścieki gromadzone są głównie w zbiornikach bezodpływowych i wywożone taborem asenizacyjnym do oczyszczalni, przy czym równolegle rozwijane są rozwiązania indywidualne. Według danych dla gminy w 2021 roku funkcjonowało 71 przydomowych oczyszczalni ścieków, a w 2022 roku gmina udzieliła 6 dotacji do ich budowy. Z punktu widzenia SOOŚ oznacza to konieczność dalszego wzmocnienia systemu gospodarki wodno-ściekowej, zwłaszcza na obszarach wiejskich, poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej tam, gdzie jest to uzasadnione technicznie i ekonomicznie, rozwój rozwiązań indywidualnych na terenach rozproszonych, a także stały nadzór nad szczelnością zbiorników bezodpływowych i efektywnością oczyszczania ścieków. Jest to szczególnie istotne w kontekście ochrony wód podziemnych i powierzchniowych przed presją wynikającą z rozproszonego osadnictwa oraz rosnących potrzeb rozwojowych gminy. Strategia rozwoju gminy wprost przewiduje dalszą rozbudowę infrastruktury technicznej, obejmującej wodociąg i kanalizację.

Walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowo-turystyczne

Gmina Mszczonów, mimo funkcji gospodarczej i osadniczej, dysponuje istotnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, które powinny być traktowane jako ważny element jej tożsamości przestrzennej oraz potencjału rozwojowego. Szczególne znaczenie mają tereny leśne i inne obszary cenne przyrodniczo, pełniące funkcję buforu ekologicznego, rekreacyjnego i klimatycznego. Wskazuje się na konieczność ich ochrony, a jednocześnie podkreśla rolę zachowania walorów krajobrazowych, zwłaszcza w rejonach atrakcyjnych turystycznie. Dodatkowo stabilna powierzchnia gruntów leśnych, utrzymująca się na poziomie około 2,5 tys. ha, potwierdza, że zasoby te pozostają jednym z trwałych komponentów środowiska przyrodniczego gminy i mają znaczenie dla ochrony bioróżnorodności, poprawy warunków mikroklimatycznych oraz rozwoju funkcji rekreacyjnych.

Istotnym komponentem krajobrazu gminy są również walory kulturowe. Na terenie Mszczonowa i sołectw znajdują się obiekty historyczne oraz zabytki kultury materialnej, które wymagają ochrony i odpowiedniego zagospodarowania. Dokument akcentuje potrzebę rewitalizacji historycznych obszarów miejskich, zachowania układów urbanistycznych oraz właściwej ekspozycji dziedzictwa kulturowego, tak aby nowe inwestycje harmonijnie wpisywały się w lokalny krajobraz kulturowy. Oznacza to konieczność uwzględniania w procesach rozwojowych nie tylko ochrony pojedynczych obiektów zabytkowych, lecz także szerszego kontekstu krajobrazowego i tożsamości miejsca, obejmującego historycznie ukształtowaną strukturę przestrzeni miejskiej i wiejskiej.

Walory przyrodnicze i kulturowe gminy tworzą jednocześnie podstawę dla rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych. Strategia wskazuje, że bogata oferta rekreacyjna, kulturalna i sportowa, obejmująca m.in. Termy Mszczonów, Suntago oraz lokalne instytucje kultury, wzmacnia atrakcyjność gminy zarówno dla mieszkańców, jak i odwiedzających. Potwierdzeniem rosnącego znaczenia tej funkcji jest dynamiczny wzrost liczby miejsc noclegowych oraz rosnąca rozpoznawalność gminy w ruchu turystycznym, w tym także międzynarodowym. Wspomniane obszary te należy traktować jako przestrzenie wymagające odpowiedzialnego kształtowania ładu przestrzennego, ograniczania presji inwestycyjnej mogącej obniżać jakość krajobrazu oraz wspierania zrównoważonych form turystyki i rekreacji, opartych na poszanowaniu zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.

Na terenie gminy Mszczonów występują różne formy ochrony przyrody, które odgrywają istotną rolę w zachowaniu lokalnych zasobów środowiska, różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych. Do najważniejszych należą obszar chronionego krajobrazu, rezerwaty przyrody oraz pomniki przyrody. Ochrona tych obszarów i obiektów wynika z ich wartości przyrodniczych, krajobrazowych, naukowych i kulturowych, a także z ich znaczenia dla zachowania ciągłości powiązań ekologicznych oraz możliwości rozwoju funkcji rekreacyjnych i edukacyjnych.

Największą przestrzennie formą ochrony na obszarze gminy jest Bolimowsko-Radziejowski z doliną Środkowej Rawki Obszar Chronionego Krajobrazu, utworzony w celu zachowania wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, cennego zarówno z punktu widzenia funkcji przyrodniczych, jak i turystyczno-wypoczynkowych. Obszar ten obejmuje tereny leśne, doliny rzeczne oraz mozaikę terenów rolno-leśnych, pełniących ważną funkcję korytarzy ekologicznych. Jego znaczenie wynika nie tylko z obecności cennych siedlisk i relatywnie dobrze zachowanych elementów środowiska, ale również z roli, jaką odgrywa w utrzymaniu powiązań przyrodniczych w skali ponadlokalnej.

Na terenie gminy znajdują się także dwa rezerwaty przyrody. Rezerwat „Grądy Osuchowskie” został powołany w celu ochrony zróżnicowanych zbiorowisk grądowych oraz relikтового boru bagiennego. Obszar ten wyróżnia się wysokimi walorami przyrodniczymi, a jego szczególne znaczenie wiąże się również z lokalnym mikroklimatem, sprzyjającym występowaniu gatunków roślin nietypowych dla obszarów nizinnych. W rezerwacie zachował się również dobrze rozwinięty starodrzew sosnowy. Z kolei rezerwat „Stawy Gnojna im. Rodziny Bieleckich” ma charakter faunistyczny i obejmuje kompleks stawów rybnych stanowiących cenne miejsce rozrodu oraz regularnego występowania ptaków, zwłaszcza siewkowatych i blaszkodziobych. Rezerwat ten posiada istotne znaczenie naukowe, dydaktyczne i krajobrazowe, a jednocześnie chroni związane z nim zbiorowiska roślinne i siedliska wodno-błotne.

Uzupełnieniem systemu ochrony są pomniki przyrody, obejmujące pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, historycznej, kulturowej lub krajobrazowej. Ich obecność wzmacnia lokalną tożsamość przyrodniczą i krajobrazową, a zarazem wskazuje na potrzebę zachowania cennych elementów środowiska również poza większymi obszarami objętymi ochroną powierzchniową.

Potencjalną roślinność gminy stanowią przede wszystkim bory mieszane oraz grądy odmiany warszawsko-podlaskiej, jednak współczesna szata roślinna jest w znacznym stopniu przekształcona przez wielowiekową działalność rolniczą i rozwój funkcji osadniczych

oraz gospodarczych. Dominują agrocenozy terenów użytkowanych rolniczo, ugory, zbiorowiska ruderalne i segetalne oraz silnie rozdrobnione kompleksy leśne, tworzone głównie przez sosnę i brzozę, z mniejszym udziałem innych gatunków. Większość lasów nosi wyraźne ślady przekształceń antropogenicznych i porolnego pochodzenia, a siedliska o bardziej naturalnym charakterze zachowały się jedynie lokalnie, przede wszystkim w obniżeniach dolinnych oraz w kompleksie leśnym w rejonie Osuchowa. W niektórych częściach gminy obserwuje się również sukcesję wtórną na gruntach porzuconych rolniczo, prowadzącą stopniowo do odtwarzania zadrzewień i zbiorowisk półnaturalnych.

Jednocześnie należy zauważyć, że część obszaru gminy, zwłaszcza w rejonach silniej zurbanizowanych i objętych eksploatacją surowców mineralnych, charakteryzuje się znacznym stopniem degradacji siedlisk i przekształcenia krajobrazu. Dotyczy to szczególnie terenów w rejonie Czekaja, Zbiroży, Pieńków Strzyże, Wręczy oraz miasta Mszczonów. Oznacza to konieczność zachowania szczególnej ostrożności przy planowaniu nowych kierunków zagospodarowania, tak aby nie pogłębiać presji na obszary cenne przyrodniczo, zachować ciągłość lokalnych powiązań ekologicznych oraz wzmacniać działania służące ochronie i odtwarzaniu walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy.

Sytuacja demograficzna i rynek pracy

Sytuacja demograficzna Gminy Mszczonów ma charakter relatywnie stabilny, jednak w ostatnich latach widoczne są procesy, które w dłuższej perspektywie mogą istotnie oddziaływać na rozwój społeczny, przestrzenny i środowiskowy gminy. Liczba mieszkańców utrzymuje się na zbliżonym poziomie, oscylując wokół 11,5 tys. osób, ale obserwowany jest lekki trend spadkowy. Jednocześnie pogłębia się zjawisko starzenia się społeczeństwa. Maleje liczba osób w wieku produkcyjnym, stosunkowo stabilna pozostaje liczba dzieci i młodzieży, natomiast rośnie udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to stopniową zmianę struktury potrzeb społecznych, w tym zwiększone zapotrzebowanie na usługi zdrowotne, opiekuńcze i dostępnościowe, a także konieczność dostosowywania infrastruktury publicznej do potrzeb osób starszych.

Na sytuację ludnościową wpływa również niekorzystny bilans demograficzny. Utrzymuje się ujemny przyrost naturalny, a w ostatnich latach częściej występuje także ujemne saldo migracji. Z punktu widzenia rozwoju gminy oznacza to, że naturalne mechanizmy odnowy ludności są osłabione, a trwałość lokalnego potencjału społecznego i gospodarczego coraz silniej zależy od atrakcyjności osiedleńczej, dostępności mieszkań, jakości usług publicznych oraz warunków codziennego życia. Jednocześnie sytuacja ta nie ma charakteru jednoznacznie regresywnego, ponieważ gmina pozostaje obszarem przyciągającym ludność z zewnątrz, w tym osoby związane z lokalnym rynkiem pracy. W praktyce oznacza to, że rzeczywista liczba użytkowników przestrzeni, infrastruktury i usług może być wyższa niż wynika to wyłącznie z danych ewidencyjnych.

Ważnym czynnikiem kształtującym obraz demograficzny gminy są procesy migracyjne związane z rozwojem funkcji gospodarczych, zwłaszcza przemysłowych, logistycznych i usługowych. Napływ ludności aktywnej zawodowo, w tym cudzoziemców, wpływa na lokalny rynek mieszkaniowy, zwiększa popyt na transport, edukację, opiekę i usługi komunalne, a także przyspiesza procesy urbanizacyjne w najlepiej skomunikowanych częściach gminy. Ma to znaczenie, ponieważ presja osadnicza i infrastrukturalna przekłada się na zapotrzebowanie na tereny budowlane, media, energię oraz rozwiązania ograniczające rozpraszanie zabudowy i konflikty przestrzenne. W konsekwencji sytuacja demograficzna

Mszczonowa powinna być postrzegana nie tylko przez pryzmat oficjalnej liczby ludności, ale także przez realną skalę użytkowania przestrzeni i intensywność procesów społeczno-gospodarczych.

Rynek pracy gminy można ocenić jako stosunkowo silny i odporny, zwłaszcza na tle wielu innych gmin o podobnej wielkości. Widoczny jest wieloletni spadek bezrobocia rejestrowanego, co świadczy o rosnącej chłonności lokalnej gospodarki i skutecznym tworzeniu miejsc pracy. Kluczowe znaczenie ma tu rozwój strefy gospodarczej oraz koncentracja działalności przemysłowej, transportowej i logistycznej, które stanowią podstawę lokalnego zatrudnienia. Jednocześnie wzrasta aktywność przedsiębiorcza mieszkańców, o czym świadczy rosnąca liczba podmiotów gospodarczych oraz nowych rejestracji działalności. Pozytywnym zjawiskiem jest także ograniczanie skali korzystania z pomocy społecznej, co można wiązać z poprawą sytuacji dochodowej części mieszkańców i większą aktywizacją zawodową.

Jednocześnie lokalny rynek pracy nie jest wolny od wyzwań. Przy niskim bezrobociu coraz wyraźniej ujawnia się problem niedoboru pracowników o odpowiednich kwalifikacjach, zwłaszcza technicznych i praktycznych, poszukiwanych przez sektor przemysłowo-logistyczny. Oznacza to konieczność lepszego dopasowania edukacji, szkoleń i kształcenia ustawicznego do potrzeb pracodawców. Wyzwaniem pozostaje również aktywizacja osób bardziej oddalonych od rynku pracy, w tym części kobiet, osób starszych i długotrwale bezrobotnych. W ujęciu środowiskowym i przestrzennym rozwój rynku pracy w Mszczonowie ma znaczenie podwójne - z jednej strony wzmacnia potencjał gospodarczy i ogranicza skalę wykluczenia społecznego, z drugiej generuje większy ruch transportowy, presję na rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej oraz wzrost zapotrzebowania na infrastrukturę techniczną. Z tego względu dalszy rozwój gminy powinien opierać się na równoważeniu funkcji osadniczych, społecznych i gospodarczych z wymogami ładu przestrzennego i ochrony środowiska.

III.2. Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska na obszarach objętych oddziaływaniem dokumentu

Analiza i ocena stanu istniejącego środowiska na terenie Gminy Mszczonów została opracowana w oparciu o materiały dostarczone przez gminę, w tym „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mszczonów na lata 2023-2026 z perspektywą na lata 2027-2030”.

III.2.1. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Mszczonów charakteryzuje się zróżnicowaną siecią wód powierzchniowych, należąca do dorzecza lewobrzeżnych dopływów Wisły. Północna oraz południowo-zachodnia część gminy odwadniana jest w kierunku Bzury, natomiast część południowo-wschodnia pozostaje w zasięgu zlewni Jeziorki i Pilicy. Taki układ hydrograficzny powoduje, że wody powierzchniowe gminy mają istotne znaczenie zarówno dla lokalnych warunków przyrodniczych, jak i dla funkcjonowania szerszych układów zlewniowych. Sieć cieków tworzą zarówno rzeki o większym znaczeniu, jak Jeziorka, Korabiewka, Okrzesza czy Pisia Gągolina, jak również mniejsze dopływy i cieki lokalne, które pełnią ważną rolę w odprowadzaniu wód opadowych, kształtowaniu stosunków wodnych oraz utrzymaniu lokalnej retencji.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Wśród cieków przepływających przez teren gminy szczególne znaczenie mają Korabiewka, Okrzesza, Pisia Gągolina oraz Jeziorka, które obejmują najdłuższe odcinki w granicach administracyjnych gminy. Uzupełnieniem systemu są mniejsze cieki, takie jak Dopływ spod Bobrowca, Dopływ spod Mszczonowa, Dopływ spod Badowa-Mościsk, Dopływ z Olszówki czy Dopływ z Nosów-Poniatek, a także fragmenty Suchej i Chojnatki. Łącznie tworzą one układ hydrologiczny istotny z punktu widzenia obiegu wody, funkcjonowania ekosystemów oraz gospodarowania przestrzenią. Cieki te, choć często mają lokalny charakter, wpływają na warunki siedliskowe, możliwość występowania podtopień, stan wilgotności gleb oraz podatność części obszaru gminy na skutki suszy.

Z punktu widzenia gospodarowania wodami obszar gminy położony jest w zasięgu siedmiu jednolitych części wód powierzchniowych, obejmujących Mogielankę, Jeziorkę do Kraski, Pisię Gągolinę do Okrzeszy, Białkę, Chojnatkę, Suchą oraz Korabiewkę. Oznacza to, że teren gminy znajduje się w obrębie kilku odrębnych układów hydrologicznych, wymagających prowadzenia spójnej i zróżnicowanej polityki ochrony wód. Taki stan ma istotne znaczenie, ponieważ ewentualne oddziaływania wynikające z zagospodarowania przestrzennego, rozwoju zabudowy, infrastruktury technicznej, transportu czy działalności rolniczej mogą wpływać na różne zlewnie i różne elementy systemu wodnego.

Stan wód powierzchniowych obejmujących obszar gminy Mszczonów należy ocenić jako niekorzystny. Wyniki monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych związanych z obszarem gminy wskazują, że wszystkie analizowane JCWP uzyskały zły stan ogólny, co wynikało z połączenia stanu chemicznego poniżej dobrego oraz co najmniej umiarkowanego, a w części przypadków złego, stanu lub potencjału ekologicznego. Najmniej korzystnie oceniono m.in. Mogielankę, Jeziorkę do Kraski oraz Korabiewkę, dla których wskazano zły stan lub potencjał ekologiczny, natomiast Białka, Chojnatka i Sucha osiągnęły stan umiarkowany, jednak również przy stanie chemicznym poniżej dobrego, co ostatecznie przesądziło o złej ocenie całościowej. Należy przy tym zaznaczyć, że na terenie samej gminy nie zlokalizowano punktów pomiarowo-kontrolnych, a ocena została oparta na wynikach monitoringu części wód obejmujących jej obszar. Z punktu widzenia SOOŚ potwierdza to, że wody powierzchniowe stanowią komponent środowiska wymagający szczególnej ochrony, a planowane działania rozwojowe powinny uwzględniać konieczność ograniczania presji zanieczyszczeń obszarowych, bytowo-komunalnych i rolniczych oraz wspierania poprawy stanu ekologicznego cieków.

Do najważniejszych potencjalnych źródeł presji na wody powierzchniowe należy zaliczyć spływ zanieczyszczeń z terenów rolniczych, dopływ biogenów, niewystarczająco rozwiniętą kanalizację na części obszaru gminy, presję urbanizacyjną oraz uszczelnianie powierzchni gruntu. Znaczenie mają również przekształcenia hydromorfologiczne cieków, funkcjonowanie systemów melioracyjnych oraz lokalne oddziaływania związane z transportem i eksploatacją terenów. W konsekwencji ochrona wód powierzchniowych powinna stanowić jeden z ważnych elementów realizacji Strategii, zwłaszcza w kontekście przeciwdziałania eutrofizacji, poprawy retencji, ograniczania odpływu zanieczyszczeń obszarowych oraz wzmacniania odporności gminy na skutki zmian klimatu.

Wody powierzchniowe gminy Mszczonów należy traktować jako element środowiska o podwyższonej wrażliwości. Wymaga to uwzględniania rozwiązań ograniczających presję na cieki i ich zlewnie, w tym rozwoju gospodarki wodno-ściekowej, zwiększania retencji krajobrazowej, ochrony dolin rzecznych, zachowania terenów biologicznie czynnych oraz

stosowania działań zmniejszających wpływ zanieczyszczeń z terenów zabudowanych i użytkowanych rolniczo. Szczególnie ważne jest takie kształtowanie polityki przestrzennej i inwestycyjnej, które nie będzie pogłębiało istniejących problemów jakościowych, lecz będzie wspierało stopniową poprawę stanu wód i ich funkcji przyrodniczych.

Na jakość wód powierzchniowych na terenie gminy istotnie oddziałują zanieczyszczenia obszarowe oraz presja związana z działalnością człowieka. Szczególne znaczenie ma wpływ z terenów rolnych, obejmujący związki azotu i fosforu pochodzące z nawożenia mineralnego i organicznego, a także zanieczyszczenia transportowane z gleb w okresach intensywnych opadów. W warunkach rozwiniętej sieci rowów, cieków i obniżeń terenowych substancje te mogą stosunkowo łatwo przedostawać się do wód, przyczyniając się do eutrofizacji, pogorszenia warunków tlenowych oraz zaburzeń funkcjonowania ekosystemów wodnych. Dodatkowym źródłem obciążeń są zanieczyszczenia pochodzące z terenów zabudowanych i komunikacyjnych, w tym zawiesiny, substancje ropopochodne oraz zanieczyszczenia splukiwane z powierzchni uszczelnionych.

Nie bez znaczenia pozostaje także presja wynikająca z niedostatecznie rozwiniętej infrastruktury kanalizacyjnej na części obszaru gminy, co zwiększa ryzyko przedostawania się zanieczyszczeń bytowych do środowiska wodnego, zwłaszcza tam, gdzie dominują indywidualne systemy gromadzenia ścieków. W połączeniu z przekształceniami hydromorfologicznymi cieków, osłabieniem naturalnej retencji oraz okresowymi niżówkami i wzrostem temperatury wód może to prowadzić do dalszego obniżania odporności ekosystemów wodnych. Z punktu widzenia SOOŚ oznacza to konieczność traktowania problemu zanieczyszczenia wód powierzchniowych jako jednego z kluczowych zagadnień środowiskowych, wymagających ograniczania dopływu zanieczyszczeń u źródła, rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, poprawy gospodarki ściekowej oraz ochrony stref przyciekowych i dolinnych.

Wody podziemne

Na obszarze gminy Mszczonów wody podziemne stanowią podstawowy element lokalnego systemu zaopatrzenia w wodę, a zarazem jeden z najważniejszych zasobów środowiskowych wymagających ochrony. Teren gminy znajduje się w zasięgu trzech jednolitych części wód podziemnych: nr 63, nr 65 oraz nr 73. Wszystkie te jednostki należą do regionu wodnego Środkowej Wisły i w ujęciu planistycznym zostały zaliczone do części wód o dobrym stanie. Oznacza to, że z punktu widzenia gospodarowania zasobami wodnymi gmina funkcjonuje w obrębie struktur hydrogeologicznych o istotnym znaczeniu dla bezpieczeństwa wodnego mieszkańców, rozwoju gospodarczego oraz utrzymania równowagi środowiskowej.

Znaczenie wód podziemnych dla gminy jest szczególnie duże, ponieważ to właśnie na nich opiera się system zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Na terenie gminy funkcjonuje osiem podziemnych ujęć wód, które zasilają rozwiniętą sieć wodociągową. Jednocześnie obserwowany wzrost zużycia wody na mieszkańca wskazuje, że presja na ten zasób może się stopniowo zwiększać wraz z rozwojem osadnictwa, usług oraz działalności gospodarczej. Z punktu widzenia SOOŚ oznacza to konieczność traktowania wód podziemnych nie tylko jako zaplecza komunalnego, ale również jako zasobu strategicznego, którego ilość i jakość powinny być chronione w długim okresie, zwłaszcza w warunkach nasilających się zjawisk suszowych i rosnących potrzeb wodnych.

Istotne znaczenie ma również budowa geologiczna i sposób użytkowania terenu, które wpływają na warunki infiltracji, zasilania i podatność wód podziemnych na zanieczyszczenia. Na obszarach o przewadze terenów rolnych, rozproszonej zabudowy oraz niewystarczająco rozwiniętej kanalizacji szczególnego znaczenia nabiera ochrona warstw wodonośnych przed dopływem zanieczyszczeń pochodzących z nieuszczelnionych zbiorników bezodpływowych, niewłaściwej gospodarki ściekowej oraz spływu substancji biogennej z terenów użytkowanych rolniczo. Wraz z dalszą urbanizacją i wzrostem powierzchni uszczelnionych zwiększa się także ryzyko ograniczenia naturalnego zasilania poziomów wodonośnych. Dlatego w polityce przestrzennej i inwestycyjnej gminy zasadne jest wzmacnianie działań służących retencji, ochronie stref zasilania oraz racjonalnemu gospodarowaniu wodą.

Stan wód podziemnych na terenie gminy należy ocenić jako korzystniejszy niż w przypadku wód powierzchniowych. W monitoringu wykonanym na terenie gminy w 2022 roku, w punkcie pomiarowym w miejscowości Kowiesy, zlokalizowanym w obrębie JCWPd nr 63, stwierdzono II klasę jakości, czyli wodę dobrą. Badanie wykonano w studni wierconej, przy swobodnym zwierciadle wody i głębokości do stropu warstwy wodonośnej wynoszącej 24,15 m, na terenie użytkowanym leśnie. Wynik ten potwierdza, że lokalnie zasoby wód podziemnych zachowują dobrą jakość, jednak nie eliminuje potrzeby dalszego monitorowania oraz działań zapobiegawczych. W realiach rozwoju gminy szczególnie ważne pozostaje niedopuszczanie do pogorszenia tego stanu, ponieważ ewentualne zanieczyszczenie wód podziemnych ma zwykle charakter długotrwały i trudny do odwrócenia.

Wody podziemne należy więc traktować jako komponent środowiska o wysokiej wartości użytkowej i przyrodniczej, ale równocześnie wrażliwy na presję antropogeniczną. Ochrona tego zasobu powinna obejmować dalszą rozbudowę i modernizację infrastruktury kanalizacyjnej, kontrolę szczelności zbiorników bezodpływowych, ograniczanie ładunku zanieczyszczeń z terenów rolniczych, rozwój rozwiązań retencyjnych oraz racjonalizację zużycia wody. Takie podejście jest szczególnie istotne w gminie, która łączy intensywny rozwój gospodarczy i osadniczy z koniecznością zachowania bezpieczeństwa środowiskowego i odporności na zmiany klimatu.

III.2.2. Stan zanieczyszczenia powietrza

Stan zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy Mszczonów należy rozpatrywać w kontekście kilku nakładających się źródeł emisji, z których największe znaczenie mają źródła antropogeniczne. W praktyce lokalnej decydujące są przede wszystkim emisje pochodzące z sektora komunalno-bytowego, transportu oraz działalności przemysłowej i usługowej. Do najistotniejszych zanieczyszczeń wpływających na jakość powietrza należą pyły zawieszone PM₁₀ i PM_{2,5}, benzo(a)piren, tlenki azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla oraz ozon troposferyczny. Z punktu widzenia oddziaływania na zdrowie ludzi szczególnie niekorzystne znaczenie mają pyły drobne i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, zwłaszcza benzo(a)piren, które są charakterystyczne dla tzw. niskiej emisji i występują przede wszystkim w sezonie grzewczym. W ujęciu przestrzennym emisje te mają zarówno charakter punktowy i liniowy, jak i powierzchniowy, przy czym dla jakości życia mieszkańców największe znaczenie ma emisja rozproszona z terenów zabudowanych oraz emisja komunikacyjna.

Najważniejszym problemem środowiskowym w skali lokalnej pozostaje niska emisja związana z indywidualnym ogrzewaniem budynków. Jest ona szczególnie istotna tam, gdzie nadal wykorzystywane są paliwa stałe, a dostęp do nowoczesniejszych i czystszych źródeł ciepła

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

jest ograniczony. Sytuację tę dobrze obrazuje zróżnicowanie poziomu gazyfikacji gminy. W samym Mszczonowie dostęp do gazu ziemnego jest wysoki, natomiast na terenach wiejskich pozostaje bardzo niski. Na koniec 2021 roku z sieci gazowej korzystało 47% ogółu mieszkańców gminy, przy czym w mieście poziom gazyfikacji wynosił 83,2%, a na obszarach wiejskich jedynie 3,2%. Oznacza to, że szczególnie poza miastem utrzymują się warunki sprzyjające emisji z pieców i kotłów indywidualnych, zwłaszcza w okresach chłodnych i bezwietrznych. To właśnie ten sektor odpowiada za wzrost stężeń pyłów i benzo(a)pirenu w sezonie grzewczym.

Drugim istotnym źródłem presji na jakość powietrza jest transport. Gmina Mszczonów posiada wyjątkowo silne powiązania komunikacyjne, które z jednej strony stanowią jej atut rozwojowy, z drugiej generują stałe oddziaływanie emisyjne. Przez teren gminy przebiega droga ekspresowa S8 oraz droga krajowa nr 50, uzupełnione siecią dróg powiatowych i gminnych. Emisje z transportu obejmują przede wszystkim tlenki azotu, tlenek węgla, węglowodory, pyły zawierające metale ciężkie, a także pyły wtórne związane ze ścieraniem nawierzchni i opon oraz wtórnym unoszeniem zanieczyszczeń z powierzchni jezdni. Znaczenie ma również transport kolejowy, ponieważ przez gminę przebiegają linia kolejowa nr 12 oraz Centralna Magistrala Kolejowa. W rezultacie jakość powietrza w sąsiedztwie głównych korytarzy transportowych może być okresowo pogarszana, zwłaszcza przy dużym natężeniu ruchu, niekorzystnych warunkach przewietrzania oraz w strefach koncentracji funkcji logistycznych i przemysłowych.

Na stan powietrza wpływa również działalność przemysłowa. Na terenie gminy funkcjonują instalacje wymagające pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, w tym związane z produkcją mas bitumicznych, magazynowaniem materiałów sypkich, lakierowaniem pojazdów, produkcją tworzyw sztucznych, włókna światłowodowego oraz przetwórstwem spożywczym. Występują tu również instalacje objęte pozwoleniami zintegrowanymi, w tym zakład produkcyjny i instalacja do chowu drobiu. Oznacza to obecność punktowych źródeł emisji, które pozostają pod kontrolą administracyjną, ale jednocześnie zwiększają presję emisyjną w otoczeniu stref aktywności gospodarczej. Dodatkowym elementem są emisje niezorganizowane, związane z dyfuzją substancji lotnych, nieszczelnościami instalacji oraz wtórnym unoszeniem pyłów. W warunkach gminy o silnej aktywności gospodarczej i transportowej ten rodzaj emisji nie powinien być pomijany, zwłaszcza w rejonach przemysłowych, magazynowych i eksploatacyjnych.

Szczególną cechą Mszczonowa, odróżniającą go od wielu innych gmin, jest funkcjonowanie systemu ciepłowniczego opartego na geotermii. Z punktu widzenia jakości powietrza jest to jedno z najważniejszych lokalnych uwarunkowań pozytywnych. Uruchomienie ciepłowni geotermalnej i zastąpienie nią dawnych kotłowni węglowych doprowadziło do bardzo wyraźnego ograniczenia emisji. Emisja pyłów spadła do zera, wyeliminowano związki siarki, znacząco ograniczono emisję tlenków azotu, a emisja dwutlenku węgla zmniejszyła się około czterokrotnie. W sezonie grzewczym około 35% ciepła dostarczanego odbiorcom pochodzi z wody geotermalnej, a system wspomagany jest gazem ziemnym. Rozwiązanie to nie usuwa całkowicie problemu zanieczyszczeń powietrza w skali całej gminy, ale wyraźnie poprawia sytuację w mieście i stanowi istotny kierunek dalszej transformacji energetycznej.

Ocena jakości powietrza prowadzona dla strefy mazowieckiej wskazuje, że sytuacja w gminie nie jest jednoznacznie negatywna, ale nadal występują istotne problemy wymagające działań naprawczych. W rocznej ocenie za 2022 rok strefa mazowiecka uzyskała klasę A dla

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

większości analizowanych zanieczyszczeń, w tym dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłu PM10 oraz metali w pyłe PM10. Jednocześnie dla benzo(a)pirenu strefa została zakwalifikowana do klasy C, co oznacza przekroczenia poziomu docelowego, a dla ozonu w odniesieniu do celu długoterminowego uzyskano klasę D2. Co szczególnie ważne z perspektywy SOOŚ, gmina Mszczonów została wskazana wśród obszarów przekroczeń dla benzo(a)pirenu oraz dla ozonu w zakresie celu długoterminowego. Nie oznacza to, że na całym jej obszarze występuje jednakowo zła jakość powietrza, ale potwierdza obecność realnych problemów jakościowych, które powinny być uwzględniane w polityce rozwoju i planowaniu przestrzennym.

Na interpretację wyników wpływa również sposób monitoringu. Na terenie samej gminy nie funkcjonuje stacja pomiarowa Państwowego Monitoringu Środowiska, a najbliższa stacja znajdowała się w Żyrardowie. Oznacza to, że ocena jakości powietrza ma charakter strefowy i nie zawsze odzwierciedla pełne lokalne zróżnicowanie warunków. Jednocześnie w mieście Mszczonów rozmieszczono sześć czujników jakości powietrza, zlokalizowanych w różnych punktach zabudowy miejskiej. Lokalna sieć pomiarowa nie zastępuje monitoringu referencyjnego, ale zwiększa możliwość obserwowania bieżących zmian jakości powietrza i budowania świadomości środowiskowej mieszkańców. Dla potrzeb SOOŚ oznacza to, że ocena oddziaływań planowanych działań powinna uwzględniać zarówno dane strefowe, jak i lokalne uwarunkowania wynikające z układu zabudowy, źródeł ciepła oraz natężenia ruchu.

W ostatnich latach widoczne są także działania poprawiające stan powietrza. W ramach programu „Czyste Powietrze” w 2022 roku na terenie gminy zamontowano m.in. kotły gazowe, kotły na pellet, pompy ciepła, instalacje fotowoltaiczne oraz przeprowadzono termomodernizację 49 budynków. Równolegle gmina prowadzi własny system dotacji do wymiany źródeł ciepła, z którego w 2022 roku skorzystały 23 gospodarstwa domowe. Istotne znaczenie ma także obowiązywanie uchwały antysmogowej dla województwa mazowieckiego, która stopniowo eliminuje najbardziej emisyjne instalacje i paliwa. Działania te należy ocenić pozytywnie, ponieważ ograniczają presję ze strony sektora komunalno-bytowego, jednak ich skala nadal nie gwarantuje całkowitego rozwiązania problemu, zwłaszcza na obszarach słabiej zgazyfikowanych i rozproszonych.

Pozytywnym kierunkiem zmian jest również rozwój odnawialnych źródeł energii. Oprócz geotermii obserwowany jest wzrost liczby instalacji fotowoltaicznych, w tym mikroinstalacji prosumenckich. W 2022 roku liczba źródeł OZE na terenie gminy wynosiła 396, w tym 393 mikroinstalacje, a ilość energii elektrycznej wprowadzanej do sieci z mikroinstalacji wykazywała wyraźną tendencję wzrostową. Rozwijane są również instalacje na budynkach użyteczności publicznej. Z perspektywy jakości powietrza ma to znaczenie pośrednie, ale istotne, ponieważ ogranicza zapotrzebowanie na energię pochodzącą z paliw kopalnych oraz wspiera przechodzenie na mniej emisyjne modele użytkowania energii. W warunkach gminy Mszczonów kierunek ten dobrze uzupełnia funkcjonowanie geotermii i może w przyszłości wzmocnić odporność lokalnego systemu energetycznego.

Podsumowując, stan zanieczyszczenia powietrza w gminie Mszczonów należy ocenić jako umiarkowanie korzystny na tle wielu innych obszarów, ale obciążony wyraźnymi problemami lokalnymi i sezonowymi. Korzystnym wyróżnikiem jest funkcjonowanie geotermalnego systemu ciepłowniczego oraz stopniowy rozwój czystszych źródeł energii. Główne zagrożenia

nadal wiążą się jednak z niską emisją z budynków ogrzewanych paliwami stałymi, ruchem tranzytowym i lokalnym, emisją przemysłową oraz przekroczeniami benzo(a)pirenu i ozonu. Oznacza to konieczność dalszego wspierania wymiany źródeł ciepła, poprawy efektywności energetycznej budynków, rozwoju sieci gazowej i OZE, a także takiego kształtowania polityki przestrzennej i transportowej, które nie będzie prowadziło do pogłębiania istniejących presji emisyjnych.

III.2.3. Zagrożenie hałasem i promieniowaniem elektroenergetycznym

Zagrożenie hałasem

Na obszarze gminy Mszczonów zagrożenie hałasem należy uznać za jedno z istotniejszych oddziaływań środowiskowych związanych z rozwojem funkcji transportowych i gospodarczych. W warunkach lokalnych podstawowym źródłem uciążliwości akustycznej jest hałas komunikacyjny, przede wszystkim drogowy, który oddziałuje bezpośrednio na tereny zabudowy mieszkaniowej oraz inne obiekty chronione akustycznie. Jego znaczenie wzrasta wraz ze wzrostem natężenia ruchu pojazdów, udziałem transportu ciężkiego, stanem technicznym nawierzchni oraz układem zabudowy w sąsiedztwie głównych tras. W praktyce oznacza to, że najbardziej narażone są obszary położone przy drogach krajowych, natomiast w przypadku dróg powiatowych i gminnych uciążliwość ma z reguły bardziej lokalny i zmienny charakter, silniej odczuwalny w porze dziennej niż nocnej.

Szczególnie istotnym źródłem hałasu na terenie gminy pozostaje układ drogowy o znaczeniu ponadlokalnym, w tym droga ekspresowa S8 oraz droga krajowa nr 50. Strategiczne mapy hałasu wykonane dla dróg krajowych o ruchu przekraczającym 3 mln pojazdów rocznie potwierdziły występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu przy obu tych trasach. W przypadku drogi S8 przekroczenia odnotowano między innymi w Adamowicach, Gurbie, Mszczonowie, Markowie-Towarzystwie i Wymysłowie. W przypadku drogi krajowej nr 50 szczególnie wyraźne oddziaływanie występuje w Chudolipiu, Ciemno-Gnojnej, Grabcach Józefpolskich, Lutkówce Drugiej, Mariance, Nosach-Poniatkach, Zbiroży oraz Zimnej Wodzie. Skala przekroczeń wskazuje, że to właśnie pasy zabudowy położone wzdłuż głównych tras stanowią obszary największego ryzyka akustycznego w gminie.

Najbardziej problematyczne sytuacje stwierdzono przy drodze krajowej nr 50. Wskaźnik długookresowy LDWN wykazał przekroczenia sięgające w gminie 53 budynków chronionych w przedziale od 1 do 5 dB, 25 budynków w przedziale od 5 do 10 dB, 6 budynków w przedziale od 10 do 15 dB oraz 1 budynku przy przekroczeniu powyżej 15 dB. Dla wskaźnika nocnego LN skala narażenia była zbliżona i objęła 54 budynki w przedziale od 1 do 5 dB, 25 budynków w przedziale od 5 do 10 dB oraz 4 budynki w przedziale od 10 do 15 dB. Szczególnie niekorzystna sytuacja została wskazana w Zimnej Wodzie i Lutkówce Drugiej, gdzie liczba obiektów chronionych objętych przekroczeniami jest największa. Oznacza to, że dla tych obszarów działania ograniczające hałas powinny mieć charakter priorytetowy.

Poza hałasem drogowym znaczenie ma także hałas kolejowy. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 12 Skierniewice – Łuków oraz linia nr 4, czyli Centralna Magistrala Kolejowa. Hałas kolejowy jest co do zasady mniej dokuczliwy niż drogowy, jednak jego oddziaływanie może być odczuwalne nawet w większej odległości od torów, przy czym największa uciążliwość występuje zwykle w pasie do około 300 m od linii kolejowej. W przypadku Mszczonowa ma to znaczenie zwłaszcza tam, gdzie infrastruktura kolejowa przecina

lub sąsiaduje z terenami zabudowy mieszkaniowej albo strefami przyszłego rozwoju przestrzennego.

Uzupełniającym, lecz miejscami istotnym źródłem presji akustycznej jest hałas przemysłowy. Na terenie gminy, ze względu na rozwinięte funkcje produkcyjne, usługowe i logistyczne, występują lokalne emisje dźwięku związane z pracą urządzeń technologicznych, wentylatorów, instalacji chłodniczych, klimatyzacyjnych oraz procesów przeładunkowych i magazynowych. Tego rodzaju oddziaływanie ma zwykle charakter punktowy i zależy od profilu działalności danego zakładu, zastosowanych zabezpieczeń technicznych oraz odległości od zabudowy chronionej. Istotne jest jednak to, że nie wydano decyzji określających dopuszczalne poziomy hałasu dla zakładów przemysłowych, a przeprowadzona kontrola interwencyjna w zakresie emisji hałasu do środowiska nie wykazała naruszeń. Sugeruje to, że problem hałasu przemysłowego ma obecnie znaczenie bardziej lokalne niż systemowe, choć wymaga dalszego monitorowania wraz z rozwojem terenów aktywności gospodarczej.

Środowisko akustyczne gminy należy ocenić jako obciążone przede wszystkim przez istniejące i rosnące oddziaływanie transportowe. Jednocześnie trzeba podkreślić, że w ostatnich latach na terenie gminy nie prowadzono bezpośredniego monitoringu hałasu komunikacyjnego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, dlatego podstawą oceny pozostają głównie mapy strategiczne i analizy pośrednie. W praktyce oznacza to potrzebę ostrożnego planowania nowej zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie głównych tras, stosowania zieleni izolacyjnej, poprawy parametrów technicznych nawierzchni, rozwijania rozwiązań ograniczających ruch ciężki w pobliżu zabudowy oraz uwzględniania ochrony akustycznej w dokumentach planistycznych. W warunkach zmian klimatu znaczenie tego problemu może dodatkowo wzrastać, ponieważ wyższe temperatury i intensywniejsza praca urządzeń chłodzących mogą zwiększać lokalne uciążliwości akustyczne.

Promieniowanie elektroenergetyczne

Na terenie gminy Mszczonów występują źródła pól elektromagnetycznych związane zarówno z infrastrukturą elektroenergetyczną, jak i telekomunikacyjną. W ujęciu środowiskowym zagadnienie to dotyczy przede wszystkim utrzymania poziomów pól elektromagnetycznych poniżej wartości dopuszczalnych w miejscach dostępnych dla ludności. W praktyce lokalnej najważniejsze znaczenie mają linie elektroenergetyczne, stacje transformatorowe oraz stacje bazowe telefonii komórkowej. Sam fakt obecności takiej infrastruktury nie przesądza o występowaniu zagrożenia ponadnormatywnego, ale wymaga stałej kontroli, zwłaszcza w warunkach postępującej urbanizacji i zagęszczania zabudowy.

Podstawowym elementem systemu elektroenergetycznego gminy jest stacja elektroenergetyczna 110 kV na 15 kV „Mszczonów” zlokalizowana przy ul. Towarowej. Jest ona powiązana z siecią 110 kV liniami napowietrznymi relacji Żyrardów – Mszczonów, Mszczonów – Huta Zawadzka oraz Huta Zawadzka – Kaleń. Zasilanie odbiorców odbywa się przez linie średniego napięcia wyprowadzone ze stacji w Mszczonowie oraz ze stacji w Żyrardowie. Na obszarze gminy funkcjonuje ponadto 186 stacji transformatorowych. Skala tej infrastruktury pokazuje, że pola elektromagnetyczne są stałym elementem środowiska technicznego gminy, zwłaszcza w rejonach intensywnego użytkowania gospodarczego i osadniczego. Charakterystyka sieci wskazuje na 17,66 km napowietrznych linii wysokiego napięcia, 174,23 km napowietrznych i 28,13 km kablowych linii średniego napięcia oraz 231,96 km napowietrznych i 24,63 km kablowych linii niskiego napięcia, bez przyłączy.

Drugą grupę źródeł stanowią stacje bazowe telefonii komórkowej rozmieszczone zarówno w mieście Mszczonów, jak i w wybranych miejscowościach wiejskich. Ich lokalizacje obejmują między innymi Wręcze, Szeligi, Powązki, kilka punktów w samym Mszczonowie, a także Badowo-Mściska, Lutkówkę Drugą, Chudolipie, Lutkówkę i Osuchów. Taki rozkład infrastruktury jest zrozumiały z punktu widzenia potrzeb łączności, ale równocześnie oznacza obecność potencjalnych źródeł oddziaływania elektromagnetycznego w pobliżu zabudowy mieszkaniowej. Z perspektywy planowania przestrzennego istotne jest więc, aby lokalizacja nowych emitorów była każdorazowo analizowana z uwzględnieniem funkcji terenu, sąsiedztwa zabudowy wrażliwej oraz kumulacji oddziaływań z innymi elementami infrastruktury technicznej.

Ocena rzeczywistego poziomu pól elektromagnetycznych na terenie gminy wypada korzystnie. W ostatnim przedstawionym wyniku pomiarowym, wykonanym w Mszczonowie przy ul. Morelowej 26 lipca 2021 r., odnotowano wartość poniżej 0,28 V na metr. Jest to poziom zdecydowanie niższy od wartości dopuszczalnych obowiązujących dla wysokich częstotliwości, które mieszczą się w przedziale od 28 do 61 V na metr. Wynik ten wskazuje, że w badanym punkcie nie stwierdzono ponadnormatywnego oddziaływania pól elektromagnetycznych i że rzeczywisty poziom ekspozycji pozostaje bardzo niski. Nie zmienia to jednak faktu, że przy dalszym rozwoju sieci elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych konieczne jest utrzymanie systematycznego monitoringu oraz ostrożności planistycznej.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych na terenie gminy Mszczonów należy obecnie ocenić jako ograniczone i pozostające pod kontrolą, zwłaszcza w porównaniu z problemem hałasu komunikacyjnego. Jednocześnie komponent ten nie powinien być marginalizowany, ponieważ rozwój infrastruktury energetycznej, cyfrowej i telekomunikacyjnej jest jednym z trwałych kierunków rozwoju gminy. Dlatego w dalszych działaniach zasadne jest uwzględnianie lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych w dokumentach planistycznych, zachowywanie odpowiednich zasad sytuowania infrastruktury względem zabudowy mieszkaniowej, kontynuowanie monitoringu oraz prowadzenie działań informacyjnych wobec mieszkańców. Takie podejście pozwala ograniczać potencjalne konflikty społeczne i utrzymać wysoki poziom bezpieczeństwa środowiskowego.

III.2.4. Zagrożenie środowiska przez odpady

Gospodarka odpadami stanowi jeden z kluczowych obszarów oddziaływania na środowisko na terenie gminy Mszczonów, ponieważ obejmuje zarówno odpady komunalne, jak i odpady wytwarzane w związku z działalnością gospodarczą, przemysłową oraz budowlaną. Z punktu widzenia SOOŚ zagrożenie środowiska przez odpady należy rozpatrywać nie tylko przez pryzmat samej ilości wytwarzanych odpadów, ale również sposobu ich zbierania, selekcji, magazynowania, transportu, przetwarzania i unieszkodliwiania. Nieprawidłowo prowadzona gospodarka odpadami może prowadzić do zanieczyszczenia powierzchni ziemi, gleb i wód, pogorszenia jakości powietrza, degradacji krajobrazu, wzrostu uciążliwości zapachowych oraz do występowania zagrożeń dla zdrowia ludzi. W gminie Mszczonów zagadnienie to ma szczególne znaczenie, ponieważ obszar ten łączy rozwinięte funkcje mieszkaniowe, rolnicze, usługowe i przemysłowe, a więc generuje zróżnicowany strumień odpadów i wymaga sprawnego, wieloelementowego systemu ich zagospodarowania.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

W odniesieniu do odpadów komunalnych należy stwierdzić, że na terenie gminy funkcjonuje zorganizowany system odbioru i zagospodarowania odpadów, obejmujący podstawowe frakcje selektywnej zbiórki, odpady biodegradowalne, odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte opony oraz odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z gospodarstw domowych. Istotnym wzmocnieniem systemu było uruchomienie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Wymysłowie przy ul. Kolejowej 1, który rozpoczął działalność w lutym 2023 roku. Z punktu widzenia środowiskowego oznacza to poprawę dostępności infrastruktury służącej selektywnemu zbieraniu odpadów, a tym samym większą możliwość ograniczania zjawiska porzucania odpadów w miejscach nieprzeznaczonych do ich składowania. Jednocześnie należy zauważyć, że odpady zmieszane z terenu gminy trafiają do instalacji zlokalizowanych poza jej granicami, co zmniejsza lokalną presję inwestycyjną związaną z lokalizacją dużych instalacji przetwarzania odpadów, ale nie eliminuje odpowiedzialności gminy za prawidłową organizację całego systemu.

Analiza danych ilościowych wskazuje, że w ostatnich latach masa odebranych odpadów komunalnych na terenie gminy rosła. Łączna ilość odebranych odpadów zwiększyła się z 4 761,682 Mg w 2020 roku do 5 257,909 Mg w 2022 roku. Szczególnie istotne jest to, że największy udział w strumieniu odpadów nadal mają niesegregowane odpady komunalne, których masa wzrosła z 3 291,88 Mg do 3 400,08 Mg. Jednocześnie odnotowano znaczące ilości odpadów biodegradowalnych, szkła, odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz odpadów wielkogabarytowych. Taka struktura strumienia odpadów wskazuje, że mimo postępu w organizacji systemu, zagrożeniem środowiskowym pozostaje nadal wysoki udział odpadów zmieszanych, utrudniający efektywny odzysk surowców i zwiększający ryzyko kierowania części odpadów do mniej korzystnych środowiskowo metod zagospodarowania. W praktyce oznacza to potrzebę dalszego wzmocnienia selektywnej zbiórki, ograniczenia ilości odpadów trafiających do strumienia zmieszanego oraz wspierania działań zapobiegających samemu powstawaniu odpadów.

Na tle tych danych pozytywnie należy ocenić osiągnięte przez gminę poziomy środowiskowe. Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych wzrósł z 24,32% w 2021 roku do 33,45% w 2022 roku, co oznacza spełnienie wymaganego poziomu dla roku 2022. Korzystnie przedstawia się także poziom składowania, który w 2022 roku wyniósł 13,95%, a więc pozostawał poniżej przyszłych progów granicznych przewidzianych dla kolejnych lat. Szczególnie dobry wynik osiągnięto w zakresie ograniczenia składowania odpadów biodegradowalnych, gdzie poziom ten w 2022 roku wyniósł 0,01%. Dane te wskazują, że system gospodarki odpadami komunalnymi funkcjonuje relatywnie skutecznie i nie generuje obecnie nadmiernej presji środowiskowej w zakresie składowania frakcji biodegradowalnej. Nie zmienia to jednak faktu, że rosnąca masa odpadów ogółem oraz utrzymujący się wysoki udział odpadów zmieszanych stanowią realne wyzwanie dla trwałości i efektywności systemu w perspektywie do 2030 roku.

Istotnym źródłem zagrożenia środowiska na terenie gminy pozostają wyroby zawierające azbest. Choć ich stosowanie zostało zakazane, nadal są one obecne w znacznej liczbie obiektów i instalacji. Zinwentaryzowano 4 243,784 Mg wyrobów zawierających azbest, z czego do połowy sierpnia 2023 roku unieszkodliwiono 488,025 Mg, natomiast do usunięcia pozostawało jeszcze 3 755,759 Mg. Skala ta pokazuje, że problem ma nadal charakter istotny i długookresowy. Z punktu widzenia SOOŚ zagrożenie związane z azbestem dotyczy przede wszystkim możliwości uwalniania włókien do środowiska w wyniku degradacji materiałów,

uszkodzeń pokryć dachowych i elewacyjnych, niewłaściwego demontażu oraz nielegalnego porzucania odpadów niebezpiecznych. Oddziaływanie to ma szczególną wagę ze względu na jego bezpośredni związek z zagrożeniem dla zdrowia ludzi. W konsekwencji dalsza realizacja programu usuwania azbestu powinna być traktowana jako ważny element poprawy bezpieczeństwa środowiskowego gminy.

Poza odpadami komunalnymi i azbestowymi istotne znaczenie mają odpady przemysłowe oraz odpady związane z działalnością gospodarczą. Na terenie gminy funkcjonują podmioty posiadające pozwolenia na wytwarzanie, zbieranie i przetwarzanie odpadów, co pozostaje w ścisłym związku z rozwiniętymi funkcjami produkcyjnymi, magazynowymi i logistycznymi Mszczonowa. Tego rodzaju działalność, przy zachowaniu właściwych standardów środowiskowych, nie musi powodować znaczących zagrożeń, jednak w przypadku uchybień organizacyjnych lub technicznych może prowadzić do zanieczyszczeń gleb, wycieków substancji szkodliwych, uciążliwości odorowych, wtórnego pylenia, a nawet zagrożeń pożarowych. Wyniki kontroli przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w 2022 roku potwierdzają, że w sferze gospodarki odpadami występowały nieprawidłowości, obejmujące m.in. magazynowanie odpadów w miejscu niewyposażonym w urządzenia do zbierania wycieków, nierzetelne prowadzenie ewidencji, nieterminowe sprawozdawczości, termiczne przekształcanie odpadów poza przeznaczonymi do tego instalacjami oraz prowadzenie zbierania odpadów bez wymaganego zezwolenia. Tego rodzaju przypadki należy ocenić jako wyraźny sygnał, że obszar gospodarki odpadami przemysłowymi i innymi niż komunalne wymaga stałego nadzoru.

Z perspektywy środowiskowej istotne są także zagrożenia nadzwyczajne związane z odpadami. Należą do nich przede wszystkim samozapłon odpadów, pożary miejsc magazynowania, przedostawanie się odcieków do gruntu i wód, rozwiewanie lekkich frakcji odpadów, a także niekontrolowane przemieszczanie odpadów poza teren ich składowania lub magazynowania. W warunkach nasilających się zjawisk ekstremalnych, takich jak intensywne opady, silny wiatr czy długotrwałe upały, ryzyko to może wzrastać. Dlatego lokalizacja i projektowanie obiektów związanych z gospodarką odpadami, w tym punktów selektywnej zbiórki, miejsc magazynowania i ewentualnych terenów przetwarzania, powinny uwzględniać odporność na zmiany klimatu oraz minimalizowanie ryzyka awarii środowiskowych.

Ważnym aspektem ograniczania zagrożeń środowiskowych jest edukacja ekologiczna i zapobieganie powstawaniu odpadów. Sam sprawny system odbioru i przetwarzania nie wystarczy, jeżeli mieszkańcy i przedsiębiorcy nie będą właściwie segregować odpadów, ograniczać ich ilości i rezygnować z praktyk szkodliwych środowiskowo, takich jak spalanie odpadów czy porzucanie ich w miejscach niedozwolonych. W gminie Mszczonów działania edukacyjne powinny więc wzmacniać świadomość dotyczącą hierarchii postępowania z odpadami, korzyści wynikających z selektywnej zbiórki, potrzeby ponownego użycia produktów i odpowiedzialnego gospodarowania odpadami problemowymi. W dłuższej perspektywie to właśnie ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów u źródła będzie jednym z najważniejszych warunków zmniejszenia presji na środowisko.

Podsumowując, zagrożenie środowiska przez odpady na terenie gminy Mszczonów ma charakter złożony. Pozytywnie należy ocenić rozwój systemu komunalnego, uruchomienie PSZOK, osiąganie wymaganych poziomów recyklingu i ograniczania składowania oraz postęp w zakresie zagospodarowania wybranych frakcji. Jednocześnie do głównych problemów należą rosnąca masa odpadów ogółem, wysoki udział odpadów zmieszanych, duża ilość

wyrobów azbestowych pozostających do usunięcia oraz stwierdzone nieprawidłowości w gospodarowaniu odpadami innymi niż komunalne. Oznacza to potrzebę dalszego wzmocnienia systemu selektywnej zbiórki, rozwoju działań edukacyjnych, skutecznego nadzoru nad strumieniem odpadów przemysłowych, systematycznego usuwania azbestu oraz uwzględniania kwestii gospodarki odpadami w polityce przestrzennej i inwestycyjnej gminy.

III.2.5. Zabytki

Zabytki oraz szerzej rozumiane dziedzictwo kulturowe stanowią istotny element struktury przestrzennej i tożsamości gminy Mszczonów. Na obszarze miasta i sołectw występują obiekty historyczne oraz dobra kultury materialnej, które wymagają ochrony, właściwego zagospodarowania i odpowiedniej ekspozycji w przestrzeni. Z punktu widzenia SOOŚ należy je traktować nie tylko jako pojedyncze obiekty o wartości historycznej, ale również jako część krajobrazu kulturowego, współtworzącego charakter miejscowości, ciągłość historyczną osadnictwa oraz lokalną rozpoznawalność miejsca. W tym ujęciu ochrona zabytków pozostaje ściśle powiązana z ochroną ładu przestrzennego, walorów krajobrazowych i jakości przestrzeni publicznych.

W warunkach dynamicznych procesów urbanizacyjnych i inwestycyjnych zagrożeniem dla zabytków nie jest wyłącznie ich fizyczne uszkodzenie, ale również stopniowa utrata kontekstu przestrzennego. Nadmierne rozpraszanie zabudowy, wprowadzanie obiektów o niedostosowanej skali, formie lub wysokości, a także chaotyczne sytuowanie dominant wizualnych mogą prowadzić do osłabienia czytelności historycznego układu przestrzennego i obniżenia wartości krajobrazu kulturowego. W przypadku Mszczonowa szczególne znaczenie ma więc takie prowadzenie polityki przestrzennej, które z jednej strony umożliwi rozwój nowych funkcji mieszkaniowych i usługowych, a z drugiej nie będzie prowadziło do degradacji historycznie ukształtowanej tkanki miasta i sołectw. Strategiczne podejście gminy słusznie akcentuje potrzebę rewitalizacji obszarów historycznych, zachowania układów urbanistycznych i harmonijnego wpisywania nowych inwestycji w lokalny krajobraz kulturowy.

W analizowanych materiałach planistycznych wskazano, że w granicach konkretnego obszaru objętego opracowaniem nie występują obiekty objęte formalną ochroną konserwatorską, jednak przy ul. Pałacowej znajdują się, wśród gęstych zadrzewień olszowych, ruiny dworu pochodzącego z XIX wieku. Tego rodzaju relikty historycznego zagospodarowania, nawet jeśli nie są obecnie eksponowane w sposób wyraźny, powinny być traktowane jako element lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz ważny składnik krajobrazu. Ich wartość wynika nie tylko z samej substancji materialnej, ale również z relacji z otaczającą zielenią, historycznym układem terenu i pamięcią miejsca. Z tego względu szczególnie zasadne jest utrzymywanie wokół takich obiektów funkcji o niskiej intensywności zabudowy, sprzyjających zachowaniu ich otoczenia, czytelności kompozycyjnej i walorów krajobrazowych.

W tym kontekście pozytywnie należy ocenić rozwiązania planistyczne polegające na przeznaczeniu terenu w sąsiedztwie ruin na zieleni urządzoną z dopuszczeniem funkcji sportu, rekreacji i turystyki, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej oraz istniejących zadrzewień i zakrzewień. Takie podejście ogranicza ryzyko nadmiernej ingerencji inwestycyjnej, a zarazem pozwala na włączenie miejsca o wartości historycznej w szerszy system przestrzeni rekreacyjnych i przyrodniczych. Dla ochrony zabytków i ich otoczenia istotne jest jednak, aby ewentualne nowe elementy zagospodarowania były podporządkowane charakterowi miejsca, nie dominowały

nad istniejącą substancją historyczną i nie powodowały zatarcia relacji między obiektem a jego naturalnym otoczeniem.

Ewentualne oddziaływania na zabytki w Gminie Mszczonów będą miały charakter pośredni i będą wynikały przede wszystkim z presji urbanizacyjnej, przekształceń krajobrazu otwartego, wzrostu intensywności zabudowy, rozwoju infrastruktury oraz wprowadzania elementów obniżających walory estetyczne przestrzeni, takich jak niekontrolowane nośniki reklamowe. W szczególności obiekty wielkoformatowe lub intensywnie eksponowane wizualnie mogą zakłócać odbiór krajobrazu kulturowego i osłabiać ekspozycję obiektów historycznych. Dlatego w dalszym planowaniu przestrzennym gminy konieczne jest stosowanie zasady ostrożności krajobrazowej, polegającej na ochronie osi widokowych, zachowaniu zieleni towarzyszącej, ograniczaniu dysharmonijnych form zabudowy i podporządkowaniu nowych realizacji charakterowi miejsca. Tylko takie podejście pozwoli zachować zabytki nie jako odizolowane relikty przeszłości, lecz jako żywy element przestrzeni gminy i jej dziedzictwa kulturowego.

IV. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

Na terenie Gminy Mszczonów występuje wyraźnie rozwinięty system form ochrony przyrody, obejmujący Bolimowsko-Radziejowski z doliną Środkowej Rawki Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwat przyrody „Grądy Osuchowskie” i „Stawy Gnojna im. Rodziny Bieleckich” oraz 27 pomników przyrody. W wykazie form ochrony przyrody odnoszących się do gminy nie wskazano obszarów Natura 2000, co oznacza, że podstawowe znaczenie dla zachowania lokalnych walorów przyrodniczych mają wskazane wyżej formy ochrony obszarowej i indywidualnej, a także właściwe zapisy planistyczne oraz bieżące zarządzanie presją inwestycyjną i użytkową. W praktyce oznacza to, że realizacja Strategii powinna być prowadzona ze szczególnym uwzględnieniem ochrony rezerwatów, korytarzy ekologicznych, terenów leśnych i zadrzewień oraz otoczenia pomników przyrody.

Do najważniejszych problemów środowiskowych z punktu widzenia realizacji Strategii należy zaliczyć presję na zasoby wodne oraz potrzebę poprawy stanu wód powierzchniowych. Strategia jednoznacznie wskazuje na problemy związane z jakością i ilością wód, ryzykiem lokalnych podtopień po intensywnych opadach, okresowymi niżówkami oraz koniecznością zwiększania retencji i efektywności wodnej. Ma to szczególne znaczenie także dla obszarów chronionych, ponieważ zarówno rezerwat „Stawy Gnojna im. Rodziny Bieleckich”, jak i tereny w obrębie obszaru chronionego krajobrazu są wrażliwe na zmiany stosunków wodnych, eutrofizację, dopływ zanieczyszczeń oraz przekształcenia hydromorfologiczne. W przypadku rezerwatu „Grądy Osuchowskie” dodatkowym wyzwaniem pozostaje utrzymanie właściwych warunków siedliskowych dla zbiorowisk grądowych i boru bagiennego o charakterze reliktowym.

Istotnym problemem pozostaje także presja urbanizacyjna i transportowa. Strategia wskazuje, że jednym z głównych wyzwań gminy jest niewystarczająca kanalizacja, rozwój transportu oraz postępująca presja urbanizacyjna. Z punktu widzenia środowiska oznacza to ryzyko dalszego

uszczelniania powierzchni, fragmentacji siedlisk, ograniczania powierzchni biologicznie czynnej oraz wzrostu presji na doliny cieków, tereny rolne i obszary leśne. W warunkach Mszczonowa problem ten ma szczególną wagę z uwagi na silne powiązania komunikacyjne gminy, rozwój strefy przemysłowo-logistycznej oraz atrakcyjność inwestycyjną terenów dobrze skomunikowanych. Jeżeli procesy te nie będą odpowiednio ukierunkowane, mogą prowadzić do pogorszenia spójności systemu przyrodniczego, osłabienia funkcji klimatyczno-regulacyjnych terenów zielonych i stopniowego obniżania walorów krajobrazowych obszaru chronionego krajobrazu oraz otoczenia rezerwatów i pomników przyrody.

Ważnym uwarunkowaniem pozostaje również stosunkowo niski poziom lesistości oraz rozproszenie części zasobów leśnych. Powierzchnia gruntów leśnych w gminie wynosi około 2,5 tys. ha, a lesistość kształtuje się na poziomie 16,4%, co jest wartością niższą niż średnia krajowa, wojewódzka i powiatowa. Choć powierzchnia lasów pozostaje w ostatnich latach stabilna, ich rozmieszczenie i stopień przekształcenia powodują, że system przyrodniczy wymaga wzmocnienia i ochrony przed dalszą fragmentacją. Szczególnie cenne są kompleksy leśne w rejonie Osuchowa oraz południowej części gminy, które pełnią funkcje przyrodnicze, krajobrazowe i klimatyczne. Problemem pozostaje jednak antropogeniczne przekształcenie części szaty roślinnej, dominacja terenów rolnych oraz ograniczona ciągłość przestrzenna części układów leśnych i zieleni, co osłabia odporność gminy na zmiany klimatu i zmniejsza zdolność środowiska do kompensowania presji inwestycyjnej.

Do istotnych problemów środowiskowych należy zaliczyć również zanieczyszczenie powietrza, wzrost oddziaływań komunikacyjnych, niewystarczająco rozwiniętą sieć kanalizacyjną na obszarach wiejskich, a także kwestie związane z gospodarką odpadami, w tym znaczną ilość wyrobów zawierających azbest pozostających jeszcze do usunięcia. Są to czynniki, które nie tylko wpływają na jakość życia mieszkańców, ale mogą również pośrednio oddziaływać na obszary przyrodniczo cenne, pogarszając warunki siedliskowe, estetykę krajobrazu i stan zasobów przyrodniczych. Odpowiedzią na te wyzwania powinno być konsekwentne stosowanie narzędzi planistycznych ograniczających rozpraszanie zabudowy, rozwój zielono-błękitnej infrastruktury, ochrona terenów leśnych i zadrzewień, poprawa gospodarki wodno-ściekowej, ograniczanie niskiej emisji oraz wspieranie rozwiązań zgodnych z adaptacją do zmian klimatu. W kontekście strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oznacza to konieczność takiego ukierunkowania realizacji Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów, aby rozwój społeczny i gospodarczy nie prowadził do osłabienia funkcji przyrodniczych obszarów chronionych, lecz wzmocnił odporność środowiska i sprzyjał zachowaniu jego kluczowych wartości.

V.1. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu SOOŚ

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko dla projektowanego dokumentu Strategii została przygotowana zgodnie z wytycznymi określonymi w ustawie OOŚ. Analizę i ocenę przewidywanych oddziaływań wykonano w oparciu o:

- metodę realizacji celów opartą na analizie zgodności treści ocenianego dokumentu z kryteriami zawartymi w obowiązujących międzynarodowych i krajowych dokumentach oraz przepisach,
- identyfikację i ocenę skutków oddziaływania zaproponowanych kierunków działań,
- określenie negatywnych skutków oddziaływania oraz sposobu ich eliminacji bądź możliwości ich uniknięcia,

- ocenę przewidywanych źródeł konfliktów.

Opierając się na danych zastanych oraz doświadczeniu eksperckim, w zestawieniu z lokalnymi uwarunkowaniami przeprowadzono analizę oddziaływań na środowisko. Wykorzystane zostały dostępne publikacje i dokumenty dotyczące środowiska obszaru gminy i województwa. Zastosowano metody opisowe i porównawcze. Przy wykonywaniu SOOŚ wykorzystano także metody prognostyczne, które miały za zadanie zidentyfikować potencjalne i rzeczywiste zmiany, jakie mogą wystąpić w środowisku w związku z przewidywanymi w projekcie Strategii działaniami oraz późniejszym wykorzystaniem powstałych obiektów czy infrastruktury technicznej.

Oceniając potencjalne możliwe oddziaływania poszczególnych zadań ujętych w Strategii posłużono się metodą macierzy interakcji do określania analizy wpływu działań zarówno inwestycyjnych, jak i nieinwestycyjnych na poszczególne komponenty środowiska.

Przeanalizowano skutki środowiskowe dla następujących elementów:

- powietrze,
- wody powierzchniowe i podziemne,
- powierzchnię ziemi, gleby,
- krajobraz,
- klimat,
- ludzi,
- różnorodność biologiczną,
- zwierzęta,
- rośliny,
- zabytki,
- dobra naturalne,
- obszar Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

Następnie ustalono, czy realizacja założonych celów i zadań będzie powodować oddziaływania: bezpośrednie, pośrednie, wtórne, krótkoterminowe, długoterminowe, stałe czy chwilowe, pomiędzy działaniem, a danym elementem środowiska. Określono, czy oddziaływanie to może być niekorzystne (-), korzystne (+), czy nie będzie powodować żadnego oddziaływania (0). Czasami oddziaływanie, w zależności od aspektu jaki się rozważa, może mieć równocześnie niekorzystny lub korzystny lub obojętny (-/+/0) wpływ na dany element środowiska. Z uwagi na brak szczegółów, co do sposobu realizacji poszczególnych zadań przyjętych w Strategii, w SOOŚ zidentyfikowano tylko kierunki tych oddziaływań.

V.2. Powiązania Strategii z innymi dokumentami strategicznymi

Mając na względzie zamieszczone poniżej zestawienie w formie tabelarycznej można stwierdzić, że zgodność, zbieżność celów strategicznych określonych w „Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku (aktualizacja)” jest na wysokim poziomie w relacji do celów wskazanych w kluczowych opracowaniach strategicznych. Przedstawiona zbieżność może stanowić podstawę do usprawnienia procesu aplikowania o publiczne środki zewnętrzne, ze szczególnym uwzględnieniem funduszy europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 oraz 2028-2034.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

W procesie analizy zbieżności merytorycznej dokumentów wzięto pod uwagę następujące opracowania strategiczne poziomu krajowego oraz regionalnego:

- Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności),
- Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze,
- Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku (projekt),
- Standardy infrastruktury rowerowej i koncepcja tras rowerowych wskazanych do realizacji w perspektywie do 2030 roku w województwie mazowieckim,
- Strategia Rozwoju dla Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025.

Tabela 2 Zbieżność celów strategii z kluczowymi dokumentami strategicznymi

Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety
Cel strategiczny 1. Gmina przyjazna mieszkańcom, silna wspólnota, dostępne usługi, wysoka jakość życia	
Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	• „Europa o silniejszym wymiarze społecznym” (CP4) • „Europa bliższa obywatelom” (CP5) • „Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie” (CP6)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	• Cel 4: Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie • Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzyjny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi • Cel 10: Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami • Cel 16: Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	• Obszar: Spójność społeczna: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne • Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem: Budowa zintegrowanego systemu planowania rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym • Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	• 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo • 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze • 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego • 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	• Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu • Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza • Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu • Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu • Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze	• Mazowsze zintegrowane społecznie • Mazowsze bogate kulturowo
Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku (projekt)	• Efektywne partnerstwo • Konkurencyjna otwartość
Strategia Rozwoju dla Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025	• Integracja społeczna osób oraz grup wykluczonych społecznie • Wzmocnienie roli edukacji w rozwoju społecznym i gospodarczym Powiatu Żyrardowskiego • Poprawa dostępności i jakości usług świadczonych przez powiat dla mieszkańców • Rozwój infrastruktury społecznej Powiatu Żyrardowskiego • Rozbudowa i modernizacja Centrum Zdrowia Mazowsza Zachodniego • Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu Żyrardowskiego
Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety
Cel strategiczny 2. Nowoczesna przedsiębiorczość i zatrudnienie	i zróżnicowana gospodarka lokalna wspierająca
Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	• „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej” (CP1) • „Lepiej połączona Europa” (CP3)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	• Cel 7: Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie • Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi • Cel 9: Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność • Cel 11: Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu • Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	• Obszar: Reindustrializacja: Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji • Obszar: Rozwój innowacyjnych firm: Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych • Obszar: Małe i średnie przedsiębiorstwa: Przemiany strukturalne sektora; Nowe formy działania i współpracy; Nowoczesne instrumenty wsparcia • Obszar: Spójność społeczna: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy • Obszar: Kapitał dla rozwoju: Trwałe zwiększenie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych • Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	• 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo • 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze • 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym • 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	• Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza • Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu • Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza • Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze	• Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze • Dostępne i mobilne Mazowsze • Zielone niskoemisyjne Mazowsze
Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku (projekt)	• Wygodna przestrzeń • Konkurencyjna otwartość
Strategia Rozwoju dla Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025	• Rozwój przedsiębiorczości na terenie Powiatu Żyrardowskiego • Wzmocnienie roli edukacji w rozwoju społecznym i gospodarczym Powiatu Żyrardowskiego • Poprawa dostępu do Internetu mieszkańców powiatu
Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety
Cel strategiczny 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia	
Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	• „Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa” (CP2) • „Europa o silniejszym wymiarze społecznym” (CP4) • „Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie” (CP6)

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	• Cel 6: Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi • Cel 7: Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie • Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom • Cel 15: Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczając pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	• Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów; Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	• 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	• Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza • Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu • Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze	• Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze • Zielone niskoemisyjne Mazowsze
Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku (projekt)	• Wygodna przestrzeń • Elastyczna odporność
Strategia Rozwoju dla Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025	• Wzmocnienie roli edukacji w rozwoju społecznym i gospodarczym Powiatu Żyrardowskiego • Poprawa dostępności i jakości usług świadczonych przez powiat dla mieszkańców
Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety
Cel strategiczny 4. Inteligentna i dostępna infrastruktura wspierająca rozwój i integrację terytorialną	
Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	• „Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa” (CP2) • „Lepiej połączona Europa” (CP3) • „Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie” (CP6)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	• Cel 7: Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie • Cel 9: Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność • Cel 11: Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	• Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów; Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych; Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	• 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze • 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych • 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów • 3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	• Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej na Mazowszu • Fundusze Europejskie dla lepiej połączzonego i dostępnego Mazowsza • Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu • Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze	• Dostępne i mobilne Mazowsze • Mazowsze zintegrowane społecznie
Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku (projekt)	• Wygodna przestrzeń • Elastyczna odporność
Standardy infrastruktury rowerowej i koncepcja tras rowerowych wskazanych do realizacji w perspektywie do 2030 roku w województwie mazowieckim	• Koncepcja wyznacza priorytetowe trasy rowerowe do realizacji w województwie mazowieckim do 2030 r., odpowiadając na wyzwania i kierunki działania definiowane na poziomie UE, kraju i regionu. Proponowane trasy bazują na przebiegach wzdłuż linii kolejowych i dolin rzecznych, co podnosi ich atrakcyjność, bezpieczeństwo i ogranicza kolizje z układem drogowym, a wykorzystanie wałów przeciwpowodziowych sprzyja zarówno budowie dróg rowerowych, jak i trwałości samych wałów. Trasy mają funkcje komunikacyjne i rekreacyjne, prowadząc przez centra miast, osiedla, stacje kolejowe i popularne tereny wypoczynkowe, przy jednoczesnym utrzymaniu możliwie prostego przebiegu. Obejmują one odcinki międzynarodowych szlaków EuroVelo 2 i 11, krajowe trasy nr 5, 6, 7 i 8 oraz regionalne połączenia wzdłuż głównych linii kolejowych, uzgodnione na styku regionów z sąsiednimi województwami.
Strategia Rozwoju dla Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025	• Poprawa jakości systemu komunikacyjnego i transportowego Powiatu Żyrardowskiego • Rozwój infrastruktury społecznej Powiatu Żyrardowskiego • Poprawa dostępu do Internetu mieszkańców powiatu
Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety
Cel strategiczny 5. Skuteczne, przejrzyste i partycypacyjne zarządzanie wspólnotą lokalną	
Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	• „Europa o silniejszym wymiarze społecznym” (CP4) • „Europa bliższa obywatelom” (CP5)

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

	• „Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie” (CP6)
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	• Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzyjny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi• Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji• Cel 16: Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu• Cel 17: Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	• Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem: Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców; Budowa zintegrowanego systemu planowania rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym• Obszar: E-państwo: Cyfrowe państwo usługowe• Obszar: Finanse publiczne: Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne• Obszar: Efektywność wykorzystania środków UE: Wykorzystanie środków z budżetu UE w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	• 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo• 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze• 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów• 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym• 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem• 3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym• 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych• 3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	• Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza• Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu• Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza• Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

	• Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze	• Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze• Mazowsze zintegrowane społecznie• Mazowsze bogate kulturowo
Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku (projekt)	• Efektywne partnerstwo• Elastyczna odporność• Konkurencyjna otwartość
Strategia Rozwoju dla Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025	• Poprawa dostępności i jakości usług świadczonych przez powiat dla mieszkańców• Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu Żyrardowskiego

Źródło: opracowanie własne

V.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu

W „Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku” zaplanowano działania, które należy zrealizować, aby nastąpiła **kompleksowa poprawa jakości życia mieszkańców** na opisywanym terenie. Cele strategiczne oraz przypisane im zadania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3 Zestawienie celów strategii rozwoju Gminy Mszczonów

CEL STRATEGICZNY HORYZONTALNY	
Budowanie nowoczesnej, odpornej i spójnej wspólnoty lokalnej poprzez harmonijne łączenie rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego	
Cel strategiczny 1. Gmina przyjazna mieszkańcom, silna wspólnota, dostępne usługi, wysoka jakość życia	
Zadanie 1.1	Rozwój usług społecznych i opiekuńczych dla seniorów, osób niesamodzielnych i rodzin w trudnej sytuacji.
Zadanie 1.2	Wspieranie rozwoju lokalnych centrów aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej.
Zadanie 1.3	Wzmacnianie oferty edukacyjnej w zakresie kompetencji cyfrowych, językowych i zawodowych.
Zadanie 1.4	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury przedszkolnej i szkolnej.
Zadanie 1.5	Rozwój programów wsparcia zdrowia psychicznego, profilaktyki i promocji zdrowego stylu życia.
Zadanie 1.6	Poszerzanie oferty zajęć sportowych i kulturalnych dla dzieci i młodzieży.
Zadanie 1.7	Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi liderami społecznymi.
Zadanie 1.8	Zwiększenie dostępności usług medycznych, w tym rozwój telemedycyny.
Zadanie 1.9	Rewitalizacja przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców.
Zadanie 1.10	Wprowadzenie systemów stypendialnych i programów wsparcia dla uzdolnionej młodzieży.
Zadanie 1.11	Rozwój oferty mieszkań komunalnych i wspieranych.
Zadanie 1.12	Wdrożenie programów wsparcia rodzin wielodzietnych i młodych rodzin.
Cel strategiczny 2. Nowoczesna i zróżnicowana gospodarka lokalna wspierająca przedsiębiorczość i zatrudnienie	
Zadanie 2.1	Dalsza rozbudowa i promocja strefy gospodarczej Mszczonowa.
Zadanie 2.2	Tworzenie lokalnych inkubatorów i hubów przedsiębiorczości.
Zadanie 2.3	Rozwój oferty doradztwa dla start-upów i sektora MŚP.
Zadanie 2.4	Organizacja programów współpracy szkół i firm – dualne kształcenie.
Zadanie 2.5	Rozwój turystyki termalnej, wellness i rekreacyjnej opartej na Termach Mszczonów.
Zadanie 2.6	Wspieranie agroturystyki i lokalnych produktów regionalnych.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Zadanie 2.7	Promocja inwestycji w sektorach nowoczesnych technologii i logistyki.
Zadanie 2.8	Stworzenie programów ulg i zachęt podatkowych dla przedsiębiorców.
Zadanie 2.9	Wspieranie rozwoju gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ).
Zadanie 2.10	Rozbudowa infrastruktury konferencyjnej i biznesowej.
Zadanie 2.11	Organizacja targów, wydarzeń gospodarczych i kulturalnych promujących gminę.
Zadanie 2.12	Kreowanie marki Mszczonowa jako miejsca atrakcyjnego dla inwestorów.
Cel strategiczny 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia	
Zadanie 3.1	Intensyfikacja rozwoju sieci kanalizacyjnej i systemów gospodarki wodnej.
Zadanie 3.2	Rozwój instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) w budynkach publicznych i prywatnych.
Zadanie 3.3	Wspieranie programów dofinansowania dla mieszkańców na termomodernizację i fotowoltaikę.
Zadanie 3.4	Rozwój systemów małej retencji i adaptacji do zmian klimatycznych.
Zadanie 3.5	Zwiększenie powierzchni terenów zielonych w przestrzeni publicznej.
Zadanie 3.6	Program ochrony powietrza i redukcji emisji niskiej.
Zadanie 3.7	Edukacja ekologiczna mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży.
Zadanie 3.8	Wdrażanie systemów segregacji odpadów z naciskiem na recykling i ponowne użycie.
Zadanie 3.9	Rozwój oferty turystyki przyrodniczej i rekreacji na terenach leśnych.
Zadanie 3.10	Wspieranie zielonych inwestycji przemysłowych i budownictwa energooszczędnego.
Zadanie 3.11	Tworzenie lokalnych planów ochrony bioróżnorodności.
Zadanie 3.12	Współpraca z organizacjami ekologicznymi i sąsiednimi gminami w zakresie ochrony środowiska.
Cel strategiczny 4. Inteligentna i dostępna infrastruktura wspierająca rozwój i integrację terytorialną	
Zadanie 4.1	Modernizacja i budowa dróg lokalnych oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu.
Zadanie 4.2	Rozwój systemu transportu publicznego wewnątrz gminy i w powiązaniu z regionem.
Zadanie 4.3	Budowa nowych dróg dla pieszych i rowerów.
Zadanie 4.4	Rozbudowa infrastruktury technicznej: wodociągi, kanalizacja, gaz.
Zadanie 4.5	Modernizacja sieci energetycznej i rozwój inteligentnych rozwiązań energetycznych.
Zadanie 4.6	Rozwój infrastruktury cyfrowej – szerokopasmowy Internet, e-usługi.
Zadanie 4.7	Rewitalizacja przestrzeni wiejskich i miejskich w gminie.
Zadanie 4.8	Zwiększenie dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
Zadanie 4.9	Rozbudowa oferty mieszkaniowej – nowe osiedla, budownictwo komunalne.
Zadanie 4.10	Poprawa estetyki przestrzeni publicznej i małej architektury.
Zadanie 4.11	Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, kulturalną i zdrowotną.
Zadanie 4.12	Integracja rozwoju infrastruktury z planowaniem przestrzennym gminy.
Cel strategiczny 5. Skuteczne, przejrzyste i partycypacyjne zarządzanie wspólnotą lokalną	
Zadanie 5.1	Rozwój cyfrowych usług administracyjnych (e-urząd, aplikacje mobilne).
Zadanie 5.2	Wdrażanie budżetu obywatelskiego i wspieranie inicjatyw lokalnych.
Zadanie 5.3	Prowadzenie regularnych konsultacji społecznych i debat publicznych.
Zadanie 5.4	Transparentność finansów i działalności samorządu (otwarte dane).
Zadanie 5.5	Rozwój kompetencji pracowników urzędu w zakresie nowoczesnego zarządzania.
Zadanie 5.6	Tworzenie partnerstw publiczno-prywatnych dla realizacji inwestycji.
Zadanie 5.7	Zacieśnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami.
Zadanie 5.8	Rozwój współpracy międzynarodowej i partnerskiej z innymi gminami.
Zadanie 5.9	Wprowadzenie systemu monitoringu strategii i raportowania postępów.
Zadanie 5.10	Promowanie aktywności obywatelskiej, wolontariatu i samopomocy.
Zadanie 5.11	Szkolenia i programy dla radnych, sołtysów i liderów lokalnych.
Zadanie 5.12	Wykorzystanie nowych technologii (smart city) do zarządzania gminą.

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

W przypadku odstąpienia od realizacji wytyczonych w dokumencie celów, nie zostaną podjęte konkretne inwestycje, działania rozwojowe co finalnie przełoży się na dalsze pogarszanie się stanu środowiska przyrodniczego (**patrz: Cel strategiczny 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia**), ale także spowoduje negatywne skutki dla gospodarki gminy.

Potencjalne, bezpośrednie i pośrednie, negatywne skutki dla środowiska i gospodarki w przypadku niepodjęcia wykonania zalecanych działań to m.in.:

- Dalszy wpływ niskiej emisji na jakość powietrza atmosferycznego (m.in. brak dążenia do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii), co przekłada się na zdrowie mieszkańców i stan środowiska przyrodniczego,
- Brak osiągnięcia wymaganych poziomów odzysku i recyklingu odpadów komunalnych (brak świadomości ekologicznej, brak zwiększenia udziału odpadów segregowanych w odpadach zebranych ogółem),
- Spowolniony proces osiągania dobrego stanu wód w wyniku braku świadomości ekologicznej mieszkańców,
- Dalsze wysokie zużycie energii, co wpływa nie tylko na stan środowiska, ale także na budżet gminy (brak wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, OZE),
- Zanieczyszczenie środowiska gruntowo-wodnego poprzez prowadzenie nieracjonalnej gospodarki rolnej,
- Postępujący wzrost zdegradowanych powierzchni, brak sukcesywnego zalesiania gruntów,
- Nieefektywne zużywanie nieodnawialnych surowców energetycznych (np. węgla), ze względu na brak wykorzystania OZE lub termomodernizacji budynków,
- Brak zachowania trwałych użytków zielonych i upraw międzyplonowych,
- Brak poprawy zdolności retencyjnych,
- Brak efektywnego monitoringu czystości rzek i lasów,
- Niskie poczucie odpowiedzialności mieszkańców za stan środowiska, w którym żyją,
- Brak kompleksowej poprawy jakości życia mieszkańców gminy,
- Spadek bioróżnorodności obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych zgodnie z ustawą o ochronie przyrody.

Na stan środowiska przyrodniczego mają wpływ nie tylko działania przyczyniające się do osiągnięcia wymaganych norm jego jakości, ale także działania z zakresu rozwoju technologii służących efektywnej gospodarce, energooszczędności i ochronie środowiska oraz działania mające na celu zwiększenie **świadomości ekologicznej obywateli (Zadania: Rozwój instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) w budynkach publicznych i prywatnych; Wspieranie programów dofinansowania dla mieszkańców na termomodernizację i fotowoltaikę; Program ochrony powietrza i redukcji emisji niskiej; Edukacja ekologiczna mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży; Wdrażanie systemów segregacji odpadów z naciskiem na recykling i ponowne użycie; Rozwój oferty turystyki przyrodniczej i rekreacji na terenach leśnych; Wspieranie zielonych inwestycji przemysłowych i budownictwa energooszczędnego; Tworzenie lokalnych planów ochrony bioróżnorodności; Współpraca z organizacjami ekologicznymi i sąsiednimi gminami w zakresie ochrony środowiska)**. Brak wprowadzania zalecanych zmian w priorytetowych obszarach wpłynie na sferę społeczną i gospodarczą gminy oraz przyczyni się do dalszego, ciągłego pogarszania się stanu środowiska. Z punktu widzenia

środowiska przyrodniczego i zdrowia oraz komfortu ludzi, a także gospodarki gminy, pożądana jest więc realizacja zadań zapisanych w Strategii.

V.4. Ocena oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska oraz informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

W poniższych punktach przeanalizowano wpływ realizacji działań zawartych w Strategii na poszczególne komponenty środowiska. Oddziaływania te mogą mieć zarówno charakter pozytywny, jak i negatywny.

V.4.1. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne

Wszystkie działania związane z ograniczeniem emisji z transportu, procesów energetycznego spalania paliw i niskiej emisji, także zmniejszające zużycie energii (które przekładają się na zużycie surowców energetycznych i w efekcie emisję zanieczyszczeń) i poszerzające świadomość ekologiczną mieszkańców gminy, służą poprawie jakości powietrza atmosferycznego. Na stan powietrza **pozytywny wpływ będą miały m. in. zadania: Wspieranie rozwoju gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ); Rozwój instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) w budynkach publicznych i prywatnych; Wspieranie programów dofinansowania dla mieszkańców na termomodernizację i fotowoltaikę; Rozwój systemów małej retencji i adaptacji do zmian klimatycznych; Zwiększenie powierzchni terenów zielonych w przestrzeni publicznej; Program ochrony powietrza i redukcji emisji niskiej; Edukacja ekologiczna mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży; Wspieranie zielonych inwestycji przemysłowych i budownictwa energooszczędnego; Współpraca z organizacjami ekologicznymi i sąsiednimi gminami w zakresie ochrony środowiska.**

Negatywny skutek mogą przynieść jedynie prace w fazie realizacji inwestycji, takie jak budowa, przebudowa, modernizacja dróg, czy remonty obiektów, mogą negatywnie wpływać na jakość powietrza, gdyż wtedy emitowane są do atmosfery spaliny i pył. Oddziaływanie to ma jednak charakter przejściowy i krótkotrwały, lecz mimo tego, na etapie realizacji zadań powinny być preferowane technologie energooszczędne i niskoemisyjne.

V.4.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Działania zawarte w Strategii **przyczynią się do poprawy jakości wód**, lecz w większości oddziaływanie to będzie miało charakter pośredni. Pośrednio na stan wód powierzchniowych i podziemnych wpłyną działania mające na celu wykorzystanie OZE, zmniejszające emisję powierzchniową, zwiększające efektywność produkcji i dystrybucji ciepła, obniżające emisję z budynków, mające na celu informację i edukację.

Wykorzystanie niektórych OZE oraz efektywne produkowanie i dystrybuowanie ciepła, a także wszystkie działania dotyczące ograniczenia zużycia energii, przyczynią się do obniżenia ilości wód pobieranych na cele chłodnicze i temperatury odprowadzanych do środowiska wód. Ograniczenie emisji w budynkach (w tym **zadania: Intensyfikacja rozwoju sieci kanalizacyjnej i systemów gospodarki wodnej; Rozwój instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) w budynkach publicznych i prywatnych; Rozwój systemów małej retencji i adaptacji do zmian klimatycznych; Zwiększenie powierzchni terenów zielonych w przestrzeni publicznej**) przyczyni się do poprawy jakości powietrza, co skutkować będzie

zmniejszeniem wprowadzania zanieczyszczeń do wód. Dzięki **podnoszeniu świadomości ekologicznej** społeczeństwa, będzie powstawało mniej dzikich wysypisk, co przełoży się na zmniejszenie przenikania zanieczyszczeń do wód.

Zidentyfikowane czynniki negatywnego oddziaływania na stan wód powierzchniowych i podziemnych będą o charakterze krótkotrwałym (związane głównie z realizacją działań, polegających na prowadzeniu prac budowlanych, remontów) ustąpią po zakończeniu realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Potencjalnie mogą one powodować obniżenie poziomu wód gruntowych, pogorszenie przesączania wód opadowych przez grunt oraz przedostawanie się substancji szkodliwych do wód. Aby zapobiec oddziaływaniu realizowanych działań zaleconych w Strategii na wody, należy przede wszystkim zastosować odpowiednie techniki, które ograniczą do nich emisję zanieczyszczeń, np. uszczelniając procesy przeprowadzane podczas prac budowlanych i po ich zakończeniu, a także przestrzeganie zastrzonych warunków **pozwoleń na budowę**. W trakcie wykonywania prac, powinno się ograniczyć mętnienie wody i uwzględnić okres tarła ryb. Podobnie jak w przypadku innych prac budowlanych, ważne jest także odpowiednie zabezpieczenie otoczenia (grunt, roślinność, woda) przed zanieczyszczeniem. Nowe inwestycje powinny być poddawane indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko. Ochronę wód należy też uwzględnić w polityce przestrzennej gminy.

Mając na uwadze zakres i charakter planowanych działań zawartych w Strategii należy wskazać, że ich realizacja nie będzie znacząco oddziaływać na stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych oraz podziemnych oraz nie zagrazi osiągnięciu celów środowiskowych.

V.4.3. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Pozytywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi będą miały inwestycje związane z realizacją zadań z zakresu ochrony środowiska naturalnego, zielonej gminy (**Zadania: Intensyfikacja rozwoju sieci kanalizacyjnej i systemów gospodarki wodnej; Rozwój systemów małej retencji i adaptacji do zmian klimatycznych; Zwiększenie powierzchni terenów zielonych w przestrzeni publicznej; Wdrażanie systemów segregacji odpadów z naciskiem na recykling i ponowne użycie; Wspieranie zielonych inwestycji przemysłowych i budownictwa energooszczędnego; Tworzenie lokalnych planów ochrony bioróżnorodności.**), gdyż spowodują one, że do gruntu będzie przedostawała się mniejsza ilość zanieczyszczeń. Dodatkowo pozytywny wpływ na stan gleb spowoduje poszerzenie **świadomości ekologicznej** społeczeństwa w zakresie wpływu działalności ludzi na środowisko realizowanej przez szereg kampanii informacyjnych oraz szkoleń. Działania mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania na energię, ograniczenie emisji z budynków i transportu, **wykorzystanie OZE** i zwiększenie efektywności produkcji ciepła w sposób pośredni będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, gdyż zmniejszy się wtedy emisja szkodliwych związków do powietrza, które opadając na ziemię zanieczyszczają i zakwaszają glebę.

Negatywnym wpływem na powierzchnię ziemi skutkować będą prace budowlane, podczas których pod inwestycje będzie usuwana warstwa glebowa, tworzone będą wykopy i nasypy oraz w niektórych przypadkach użytkowany będzie ciężki sprzęt. Wpłynie to na ukształtowanie terenu oraz zmiany w strukturze gleby przekładające się negatywnie na późniejsze warunki pod uprawę. W przypadku ewentualnej budowy nowych dróg, dotychczasowe grunty (łąkowe,

rolne lub leśne) zostaną zniszczone i przeznaczone na usytuowanie na nich ciągów komunikacyjnych, co spowoduje zmianę ich profilu glebowego. Podczas eksploatacji dróg, gleby narażone są na różnego rodzaju oddziaływania pośrednie, m. in. na emitowane przez pojazdy spaliny i inne zanieczyszczenia, powodujące zakwaszanie gleb, a także na używanie soli zimą, co może spowodować ich odwodnienie. W przypadku potencjalnego wykorzystania biomasy jako źródła energii, zagrożenie dla gleb dobrej jakości będzie niosła uprawa roślin energetycznych w monokulturze, co doprowadzi do wyjałowienia gleb. Aby zminimalizować oddziaływanie realizowanych działań zawartych w Strategii na powierzchnię ziemi inwestycje powinny być budowane na terenach najmniej wartościowych, nieużytkach. Wybór przebiegu trasy poszczególnych inwestycji sieciowych powinien być uzależniony od ochrony terenów, na których występują przydatne rolniczo i leśnie lub wysokiej jakości gleby. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi w przypadku budowy dróg może zmniejszyć także stosowanie materiałów umożliwiających częściowe przenikanie wód do gruntu.

V.4.4. Oddziaływanie na krajobraz

Pozytywnym oddziaływaniem na krajobraz miejskich obszarów zabudowanych będzie termomodernizacja budynków i budowa nowych obiektów (w tym **zadania: Rozwój systemów małej retencji i adaptacji do zmian klimatycznych; Zwiększenie powierzchni terenów zielonych w przestrzeni publicznej; Wdrażanie systemów segregacji odpadów z naciskiem na recykling i ponowne użycie; Współpraca z organizacjami ekologicznymi i sąsiednimi gminami w zakresie ochrony środowiska; Rewitalizacja przestrzeni wiejskich i miejskich w gminie; Poprawa estetyki przestrzeni publicznej i małej architektury; Integracja rozwoju infrastruktury z planowaniem przestrzennym gminy**). Realizacja zadań z tego zakresu oprócz pozytywnych skutków energetycznych, które są priorytetem tych działań, przyczyni się do poprawy estetyki miejscowości.

Podczas projektowania inwestycji realizujących zadania zawarte w Strategii, należy uwzględnić konieczność wkomponowania planowanych obiektów w krajobraz. Należy również pamiętać o tym, aby nie zaburzyć krajobrazu gminy, zwłaszcza obszaru zawierającego zabytkowe budynki. Prace budowlane/remontowe, poprzez emisję drgań czy pyłów, mogą zagrozić trwałości konstrukcyjnej tych budynków oraz zanieczyścić ich elewację. Działania, które przyczyniają się do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza pośrednio wpłyną na wygląd zabytkowych obiektów w sposób pozytywny.

V.4.5. Oddziaływanie na klimat

Zadania zawarte w analizowanym dokumencie nie mogą jednoznacznie wpływać na zmiany klimatu. Strategia pośrednio służyć ma redukcji gazów cieplarnianych, co przekłada się też na **pozytywny wpływ na klimat**. Rozważanie wpływu na klimat obszaru jednej gminy ma charakter hipotetyczny. Do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych z terenów, dla których przygotowano Strategię, przyczyni się realizacja działań z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zwiększenia efektywności energetycznej budynków (a co za tym idzie: zmniejszenie zapotrzebowania na energię i paliwa konwencjonalne), także zamiana paliw na mniej emisyjne (np. paleniska węglowe na gazowe), modernizacja sieci komunikacyjnej, inwestycje na rzecz racjonalnej polityki rolnej oraz edukacja w zakresie ochrony środowiska i **wykorzystania OZE**.

Wpływ oddziaływania na klimat ewentualnej budowy nowych dróg i modernizacji już istniejących można rozpatrywać w aspekcie pozytywnym jak i negatywnym: z jednej strony

dobry stan dróg i ich rozbudowana sieć zachęci kierowców do jazdy (zwiększenie emisji zanieczyszczeń), z drugiej zaś zostanie podniesiona sprawność transportu oraz nastąpi dyslokacja emisji (przeniesienie jej na inne tereny).

V.4.6. Oddziaływanie na ludzi

Realizacja działań zawartych w analizowanym dokumencie będzie wpływać zarówno na zdrowie jak i jakość życia mieszkańców gminy. Oddziaływanie to będzie miało charakter materialny i pozamaterialny. Im większe jest oddziaływanie na środowisko, tym większy jest wpływ na warunki, w jakich żyje człowiek. Szczególnie istotny z punktu widzenia organizmu człowieka jest stan wdychanego powietrza oraz użytkowanej wody. Szkodliwe zmiany w tych komponentach (ich jakości) powodują u ludzi choroby i zaburzenia funkcjonowania organizmów. Wpływ negatywnych czynników środowiskowych na zdrowie ludzi jest uzależnione indywidualnie od ich odporności - często jego skutki ujawniają się dopiero po kilku lub kilkunastu latach.

Realizacja działań zawartych w Strategii przyczyni się do poprawy jakości życia ludzi. Będzie to przede wszystkim efektem realizacji **Celu strategicznego 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia oraz Celu strategicznego 4. Inteligentna i dostępna infrastruktura wspierająca rozwój i integrację terytorialną.**

Na komfort mieszkańców gminy wpłynie też rozwój lub modernizacja sieci drogowej, który przełoży się na poprawę przepustowości dróg, a co za tym idzie skrócenie czasu podróży i rozładowanie emisji równomiernie wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Działania zmierzające do ewentualnego powstania nowych dróg poprawią walory komunikacyjne gminy, co pozwoli na zwiększenie możliwości rozwoju. Realizacja zadań z zakresu ograniczania niskiej emisji i zużycia energii (np. poprzez termomodernizację, wykorzystanie OZE), oprócz poprawy stanu jakości środowiska, w dłuższej perspektywie przyczyni się do uzyskania oszczędności w postaci mniejszych rachunków za energię. Zmiana ogrzewania gospodarstw domowych na bardziej ekologiczne podniesie komfort życia mieszkańców. Na jakość życia mieszkańców we wspomnianych obszarach wpłynie realizacja zadań: **Intensyfikacja rozwoju sieci kanalizacyjnej i systemów gospodarki wodnej; Rozwój instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) w budynkach publicznych i prywatnych; Wspieranie programów dofinansowania dla mieszkańców na termomodernizację i fotowoltaikę; Rozwój systemów małej retencji i adaptacji do zmian klimatycznych; Zwiększenie powierzchni terenów zielonych w przestrzeni publicznej; Program ochrony powietrza i redukcji emisji niskiej; Edukacja ekologiczna mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży; Wdrażanie systemów segregacji odpadów z naciskiem na recykling i ponowne użycie; Rozwój oferty turystyki przyrodniczej i rekreacji na terenach leśnych; Wspieranie zielonych inwestycji przemysłowych i budownictwa energooszczędnego; Tworzenie lokalnych planów ochrony bioróżnorodności; Współpraca z organizacjami ekologicznymi i sąsiednimi gminami w zakresie ochrony środowiska; Modernizacja i budowa dróg lokalnych oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu; Budowa nowych dróg dla pieszych i rowerów; Rewitalizacja przestrzeni wiejskich i miejskich w gminie; Zwiększenie dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej; Poprawa estetyki przestrzeni publicznej i małej architektury; Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, kulturalną i zdrowotną; Integracja rozwoju infrastruktury z planowaniem przestrzennym gminy.**

Negatywnie oddziaływanie na ludzi może być związane z działaniami przeprowadzanymi w fazie realizacji inwestycji, mające charakter krótkotrwały, np. prace związane z budową lub remontem obiektów oraz z modernizacją infrastruktury transportowej. Podczas modernizacji sieci komunikacyjnej mogą wystąpić zagrożenia dla ruchu pieszego i samochodowego oraz negatywny wpływ na komfort podróży mieszkańców na skutek zmiany organizacji ruchu. Dodatkowo emisja spalin z maszyn oraz unoszenie się pyłu wpłynie niekorzystnie na jakość powietrza wdychanego przez ludzi. Z pracami budowlanymi często też związana jest emisja hałasu, który przyczynia się do pogorszenia komfortu mieszkańców blisko położonych budynków, powodując m. in. ich stres i pogorszenie samopoczucia. Oddziaływanie to ma jednak charakter krótkotrwały. Z negatywnym oddziaływaniem na ludzi związana jest też późniejsza eksploatacja dróg – liniowe źródła hałasu i zanieczyszczeń powietrza, które będzie oddziaływać w sposób długotrwały.

Aby ograniczyć oddziaływanie wyżej opisanych elementów inwestycji na ludzi, należy wziąć pod uwagę odpowiednie projektowanie sieci drogowych i prowadzenie robót budowlanych o możliwie najmniejszej emisji hałasu i zanieczyszczeń. W celu ograniczenia emisji hałasu mogącej mieć miejsce w trakcie eksploatacji dróg, należy zastosować nawierzchnie tłumiące hałas lub też ewentualnie ekrany akustyczne. Powinno się także stosować wysokosprawne urządzenia do oczyszczania gazów odlotowych w celu minimalizacji emisji zanieczyszczeń do powietrza. Ciągła edukacja społeczeństwa prowadzona w ramach wszelkich kampanii i szkoleń uwrażliwi społeczeństwo na kwestie środowiskowe.

V.4.7. Oddziaływanie na bioróżnorodność, obszary Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Bardzo duże znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej będą miały działania takie jak akcje informacyjne, edukacyjne, promocyjne i konferencje, które zwiększą świadomość ekologiczną mieszkańców gminy (patrz **Cel strategiczny 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia**). Pozytywny wpływ będą mieć również wszelkie działania, które przyczynią się do zmniejszenia zanieczyszczeń gleb i wód, co istotnie przełoży się na warunki bytowania zwierząt i roślin. Znaczenie ma poprawa jakości powietrza atmosferycznego, która nastąpi dzięki realizacji zadań obejmujących gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie OZE. **Na terenie Gminy Mszczonów nie ma obszarów Natura 2000. Ponadto żaden z celów nie zakłada nawet pośredniej ingerencji w obszar objętym ochroną Natura 2000.**

Negatywny wpływ na bioróżnorodność mogą powodować prace budowlane. Inwestycje dotyczące rozwoju sieci drogowej, wodno-kanalizacyjnej mają zazwyczaj charakter liniowy i przekładają się na przecinanie dużych powierzchni, w konsekwencji powodując fragmentację siedlisk i niszczenie korytarzy ekologicznych. Podczas projektowania budów, remontów dróg należy więc uwzględnić wzdłuż nich zabezpieczenia oraz przejścia dla zwierząt. Oprócz tego, prace budowlane powodują emisję hałasu oraz przekształcenia terenu, płosząc zwierzęta i niszcząc siedliska wielu gatunków. Wpływ na różnorodność biologiczną może mieć też wprowadzanie technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Wpływ na bioróżnorodność przez wyżej opisane działania można ograniczyć poprzez m.in. uwzględnienie okresów lęgowych i tras przelotów ptaków, nietoperzy, minimalizowanie wycinki drzew i krzewów, wykorzystanie urządzeń odstrasżających zwierzęta, planowanie tras poza obszarami cennymi przyrodniczo. W razie zniszczenia siedlisk należy je odtworzyć.

V.4.8. Oddziaływanie na zwierzęta

Pozytywne oddziaływanie na populację zwierząt będą miały realizacje działań, które przyczynią się do ograniczenia zanieczyszczeń dostających się do wód i gleb (**Cel strategiczny 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia oraz Cel strategiczny 4. Inteligentna i dostępna infrastruktura wspierająca rozwój i integrację terytorialną**). Do polepszenia warunków życia i rozwoju zwierząt przyczyni się też poprawa jakości powietrza. Podwyższanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy (jeśli nauki obejmą zagadnienia przyrodnicze), również przyniesie korzystne efekty dla świata zwierząt, gdyż może się zwiększyć poczucie odpowiedzialności obywateli za stan środowiska naturalnego, które ich otacza.

Negatywna w skutkach dla zwierząt będzie przede wszystkim realizacja potencjalnych inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury drogowej w gminie (w tym remonty dróg). Przyczynią się one do fragmentacji i niszczenia siedlisk, ograniczenia źródeł pokarmu oraz płoszenia zwierząt, a także do izolacji pojedynczych osobników, które będą się bały przekroczyć jezdnię. Ruch samochodowy przyczyni się też do zwiększenia liczby potrąconych zwierząt. Kolejnym negatywnym, ale krótkotrwałym oddziaływaniem na zwierzęta będzie realizacja działań polegających na budowie lub modernizacji budynków, która przede wszystkim będzie polegała na płoszeniu zwierząt i zaburzaniu tras przelotów ptaków oraz ewentualnym niszczeniu ich gniazd w budynkach poddawanych remontowi. Istotnym jest, aby przed rozpoczęciem prac wykonać inwentaryzację przyrodniczą w takich obiektach. Proponowane jest także utworzenie siedlisk zastępczych (np. skrzynek dla nietoperzy, albo budek lęgowych) na czas prac remontowo-budowlanych. W celu zminimalizowania oddziaływania na zwierzęta rozwijania sieci transportowej, należy już na etapie projektowania przebiegu trasy uwzględniać siedliska i ważne struktury przyrodnicze, lokalizację przejść i korytarzy dla zwierząt, nasadzenia wzdłuż tras i zabezpieczenia oraz urządzenia odstrasające, a także okresy lęgowe ptaków. Należy też wziąć pod uwagę dobór odpowiedniego rodzaju oświetlenia drogowego, który odstraszy nietoperze.

V.4.9. Oddziaływanie na rośliny

Pozytywne oddziaływanie na rośliny będą miały realizacje działań, które przyczynią się do ograniczenia zanieczyszczeń dostających się do wód i gleb (**Cel strategiczny 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia oraz Cel strategiczny 4. Inteligentna i dostępna infrastruktura wspierająca rozwój i integrację terytorialną**). Także poprawa powietrza, będąca skutkiem wszystkich działań z zakresu ograniczania niskiej emisji, emisji z transportu i zużycia energii, a także wykorzystanie OZE do produkcji energii, przyczyni się do poprawy warunków bytowych roślin. Podwyższanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy również może przynieść korzystne efekty dla świata roślin, gdyż może się zwiększyć poczucie odpowiedzialności obywateli za stan otaczającego ich środowiska naturalnego.

Realizacja wielu działań zawartych w Strategii, takich jak remont lub budowa dróg, modernizacja lub budowa nowych budynków, wiąże się z negatywnym oddziaływaniem na roślinność, ponieważ występuje ona na terenach odkrytych i nie da się wykonać inwestycji infrastrukturalnych bez ingerencji w nią. W trakcie prac budowlanych następuje usuwanie roślinności z miejsc budowy, wycinka drzew, krzewów, co powoduje fragmentację lub niszczenie siedlisk przyrodniczych. Występuje też wykonywanie odwodnień, które

wpływają na stosunki wodne, co może niekorzystnie działać na rośliny i siedliska zależne od wód. W trakcie eksploatacji dróg, wzdłuż tras rozprzestrzeniają się obce ekologicznie i geograficznie gatunki roślin, które mogą wypierać gatunki rodzime.

Aby zmniejszyć oddziaływanie na środowisko realizacji działań zawartych w Strategii, należy ustrzec od degradacji siedliska oraz cenne gatunki roślin. W przypadku budowy nowych dróg, istotnym jest, aby odpowiednio zaplanować ich przebieg, uwzględniając obszary chronione, ale także maksymalnie ograniczyć wycinkę drzew i krzewów, zapewnić stosunki wodne i ciągi ekologiczne na podobnym poziomie jak dotychczasowy, a w razie zniszczenia siedlisk lub wycinki drzew – wykonać ponowne nasadzenia i odtworzenie siedlisk. Zalecenia te należy uwzględnić także przy budowie innych obiektów.

V.4.10. Oddziaływanie na zabytki

Wszystkie działania zmierzające do poprawy jakości powietrza atmosferycznego (**Cel strategiczny 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia oraz Cel strategiczny 4. Inteligentna i dostępna infrastruktura wspierająca rozwój i integrację terytorialną.**) przyczynią się do pozytywnego oddziaływania na zabytki, ze względu na ograniczenie emisji szkodliwych związków (np. dwutlenku siarki) do atmosfery, które niszczą elewację budynków i innych obiektów.

Oddziaływanie negatywne na zabytki mogą wyrzucić prace budowlane, takie jak modernizacja lub budowa przyłączy do sieci ciepłowniczej (i innych), jeśli będą przebiegać przez tereny tych obiektów. Na zabytki negatywne oddziaływanie mają także drgania wynikające z prac budowlanych i użycia ciężkiego sprzętu, a także unoszenie się wtedy pyłu, który zanieczyszcza elewacje budynków.

V.4.11. Oddziaływanie na dobra naturalne

Dobra naturalne w niniejszej SOOŚ rozumiane są jako zasoby, dostępność i możliwość eksploatacji kopalin. Wszystkie działania zawarte w Strategii dotyczące zmniejszenia zużycia energii, zwiększenia efektywności produkcji i dystrybucji ciepła, wykorzystania OZE i poszerzenia świadomości ekologicznej mieszkańców gmin, służą zmniejszeniu wykorzystania zasobów nieodnawialnych, np. węgla (patrz: **Cel strategiczny 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia**).

Negatywne oddziaływanie na dobra naturalne ma budowa lub modyfikacja dróg oraz modernizacja budynków, gdyż podczas nich zużywane są mineralne surowce, takie jak piasek i żwir, a także drewno i metal.

V.4.12. Matryca zbiorcza oddziaływań środowiskowych

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko dokumentu Strategii rozważa ogólnie korzyści i zagrożenia dla środowiska wynikające z realizacji zadań zawartych w dokumencie i nie jest dokumentem szczegółowym, gdyż jej zadaniem jest jedynie określenie trendu całościowej strategii dokumentu w kontekście ochrony środowiska oraz odniesienie zasadniczej jego treści do zasad **zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej**. Oddziaływanie zawartych w Strategii zadań na poszczególne komponenty środowiska określono przy pomocy macierzy interakcji.

Przeanalizowano skutki środowiskowe dla następujących elementów:

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

- powietrze,
- wody,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- ludzi,
- bioróżnorodność i obszary Natura 2000,
- zwierzęta,
- rośliny,
- zabytki,
- dobra naturalne.

Tabela 4 przedstawia oznaczenia, jakie zostały wykorzystane w macierzy, natomiast w tabeli 5 określono, czy oddziaływanie to może być niekorzystne (-), korzystne (+) lub czy nie będzie powodowało żadnego oddziaływania (0). Czasami oddziaływanie, w zależności od aspektu, jaki się rozważa, może mieć równocześnie niekorzystny lub korzystny lub obojętny (-, +, 0) wpływ na dany element środowiska. Z uwagi na brak szczegółów, co do sposobu realizacji poszczególnych zadań przyjętych w Strategii, w SOOŚ zidentyfikowano tylko kierunki tych oddziaływań. W przypadku oddziaływań oznaczonych negatywnie mają one charakter przejściowy i są możliwe do zniwelowania, odtworzenia stanu pierwotnego w znaczącym zakresie.

Tabela 4 Oznaczenia zastosowane w macierzy interakcji

Oznaczenie	Opis oznaczenia
+	Oddziaływanie określone jako pozytywne
-	Oddziaływanie określone jako potencjalnie negatywne
0	Oddziaływanie obojętne (brak oddziaływania)
B	Bezpośrednie
P	Pośrednie
W	Wtórne
K	Krótkoterminowe/chwilowe
D	Długoterminowe/stałe
S	Skumulowane

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów dostarczonych przez Urząd Miejski w Mszczonowie

Następnie ustalono, czy realizacja założonych celów i zadań będzie powodować oddziaływania: bezpośrednie, pośrednie, wtórne, krótkoterminowe, długoterminowe, stałe czy chwilowe, pomiędzy działaniem, a elementami środowiska.

W tym miejscu można dodać, że w kontekście realizacji Strategii kluczowe znaczenie ma konsekwentne wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju oraz spójnej, długofalowej

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

polityki ekologicznej, integrującej cele gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Oznacza to konieczność takiego kształtowania kierunków zagospodarowania przestrzennego, inwestycji infrastrukturalnych i rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych, aby nie prowadziły one do degradacji zasobów przyrodniczych, nadmiernej presji na wody, gleby i krajobraz oraz dalszej fragmentacji siedlisk.

Zrównoważony rozwój na poziomie lokalnym wymaga w szczególności: uwzględniania ograniczeń środowiskowych w procesach decyzyjnych, stosowania zasad gospodarki obiegu zamkniętego (w tym racjonalnej gospodarki odpadami i zasobami wodnymi), wspierania niskoemisyjnych źródeł energii, a także aktywnego włączania mieszkańców w działania proekologiczne. Polityka ekologiczna gminy powinna pełnić rolę „ramy odniesienia” dla wszystkich sektorowych polityk publicznych, od planowania przestrzennego, przez transport, rolnictwo i turystykę, po edukację, tak aby realizacja Strategii nie tylko minimalizowała negatywne oddziaływania na środowisko, lecz również przyczyniała się do poprawy jego stanu i odporności ekosystemów na zmiany klimatu.

**Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy
Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja**

Tabela 5 Matryca oddziaływań na środowisko zadań ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
Cel strategiczny 1. Gmina przyjazna mieszkańcom, silna wspólnota, dostępne usługi, wysoka jakość życia												
1	Rozwój usług społecznych i opiekuńczych dla seniorów, osób niesamodzielnych i rodzin w trudnej sytuacji.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
2	Wspieranie rozwoju lokalnych centrów aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
3	Wzmacnianie oferty edukacyjnej w zakresie kompetencji cyfrowych, językowych i zawodowych.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
4	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury przedszkolnej i szkolnej.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
5	Rozwój programów wsparcia zdrowia psychicznego, profilaktyki i promocji zdrowego stylu życia.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
6	Poszerzanie oferty zajęć sportowych i kulturalnych dla dzieci i młodzieży.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
7	Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi liderami społecznymi.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0

**Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy
Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja**

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodn ość i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
8	Zwiększenie dostępności usług medycznych, w tym rozwój telemedycyny.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
9	Rewitalizacja przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
10	Wprowadzenie systemów stypendialnych i programów wsparcia dla uzdolnionej młodzieży.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
11	Rozwój oferty mieszkań komunalnych i wspieranych.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
12	Wdrożenie programów wsparcia rodzin wielodzietnych i młodych rodzin.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
Cel strategiczny 2. Nowoczesna i zróżnicowana gospodarka lokalna wspierająca przedsiębiorczość i zatrudnienie												
13	Dalsza rozbudowa i promocja strefy gospodarczej Mszczonowa.	0	0	0	0	0	+, P, D, S	0	0	0	0	0
14	Tworzenie lokalnych inkubatorów i hubów przedsiębiorczości.	0	0	0	0	0	+, P, D, S	0	0	0	0	0
15	Rozwój oferty doradztwa dla start-upów i sektora MŚP.	0	0	0	0	0	+, P, D, S	0	0	0	0	0

**Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy
Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja**

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
16	Organizacja programów współpracy szkół i firm – dualne kształcenie.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
17	Rozwój turystyki termalnej, wellness i rekreacyjnej opartej na Termach Mszczonów.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
18	Wspieranie agroturystyki i lokalnych produktów regionalnych.	0	0	0	0	0	+, P, D, S	0	0	0	0	0
19	Promocja inwestycji w sektorach nowoczesnych technologii i logistyki.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
20	Stworzenie programów ulg i zachęt podatkowych dla przedsiębiorców.	0	0	0	0	0	+, P, D, S	0	0	0	0	0
21	Wspieranie rozwoju gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ).	0	0	0	0	0	+, B, D, S	0	0	0	0	0
22	Rozbudowa infrastruktury konferencyjnej i biznesowej.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0

**Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy
Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja**

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
23	Organizacja targów, wydarzeń gospodarczych i kulturalnych promujących gminę.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
24	Kreowanie marki Mszczonowa jako miejsca atrakcyjnego dla inwestorów.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
Cel strategiczny 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia												
25	Intensyfikacja rozwoju sieci kanalizacyjnej i systemów gospodarki wodnej.	0	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
26	Rozwój instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) w budynkach publicznych i prywatnych.	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0
27	Wspieranie programów dofinansowania dla mieszkańców na termomodernizację i fotowoltaikę.	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0
28	Rozwój systemów małej retencji i adaptacji do zmian klimatycznych.	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D	+, P, D
29	Zwiększenie powierzchni terenów zielonych w przestrzeni publicznej.	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D
30	Program ochrony powietrza i redukcji emisji niskiej.	+, B, D, S	+, B, D, S	+, B, D, S	+, P, D, S	+, B, D, S	+, B, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S

**Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy
Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja**

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodność i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
31	Edukacja ekologiczna mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży.	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, B, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W
32	Wdrażanie systemów segregacji odpadów z naciskiem na recykling i ponowne użycie.	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0
33	Rozwój oferty turystyki przyrodniczej i rekreacji na terenach leśnych.	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, B, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	0
34	Wspieranie zielonych inwestycji przemysłowych i budownictwa energooszczędnego.	+, P, D, S	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	+, P, D, S	+, P, D, S	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0/+, P, D	0
35	Tworzenie lokalnych planów ochrony bioróżnorodności.	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, B, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W
36	Współpraca z organizacjami ekologicznymi i sąsiednimi gminami w zakresie ochrony środowiska.	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, B, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W
Cel strategiczny 4. Inteligentna i dostępna infrastruktura wspierająca rozwój i integrację terytorialną												
37	Modernizacja i budowa dróg lokalnych oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu.	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
38	Rozwój systemu transportu publicznego wewnątrz gminy i w powiązaniu z regionem.	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0

**Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy
Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja**

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodn ość i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
39	Budowa nowych dróg dla pieszych i rowerów.	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
40	Rozbudowa infrastruktury technicznej: wodociągi, kanalizacja, gaz.	0	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
41	Modernizacja sieci energetycznej i rozwój inteligentnych rozwiązań energetycznych.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
42	Rozwój infrastruktury cyfrowej – szerokopasmowy Internet, e-usługi.	0/-, P, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
43	Rewitalizacja przestrzeni wiejskich i miejskich w gminie.	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, B, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S, W	+, P, D, S,
44	Zwiększenie dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
45	Rozbudowa oferty mieszkaniowej – nowe osiedla, budownictwo komunalne.	0	0/-, B, K	0/-, B, K	0/-, P, K	0/-, P, K	+, P, D	0	0/-, P, K	0/-, P, K	0	0
46	Poprawa estetyki przestrzeni publicznej i małej architektury.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
47	Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, kulturalną i zdrowotną.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0

**Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy
Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja**

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodn ość i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
48	Integracja rozwoju infrastruktury z planowaniem przestrzennym gminy.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
Cel strategiczny 5. Skuteczne, przejrzyste i partycypacyjne zarządzanie wspólnotą lokalną												
49	Rozwój cyfrowych usług administracyjnych (e-urząd, aplikacje mobilne).	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
50	Wdrażanie budżetu obywatelskiego i wspieranie inicjatyw lokalnych.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
51	Prowadzenie regularnych konsultacji społecznych i debat publicznych.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
52	Transparentność finansów i działalności samorządu (otwarte dane).	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
53	Rozwój kompetencji pracowników urzędu w zakresie nowoczesnego zarządzania.	0	0	0	0	0	+, B, D	0	0	0	0	0
54	Tworzenie partnerstw publiczno-prywatnych dla realizacji inwestycji.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0

**Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy
Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja**

l.p.	Zadania	Identyfikacja potencjalnych oddziaływań										
		Powietrze	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Ludzie	Bioróżnorodn ość i obszary Natura 2000	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki	Dobra naturalne
55	Zacieśnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
56	Rozwój współpracy międzynarodowej i partnerskiej z innymi gminami.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
57	Wprowadzenie systemu monitoringu strategii i raportowania postępów.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
58	Promowanie aktywności obywatelskiej, wolontariatu i samopomocy.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
59	Szkolenia i programy dla radnych, sołtysów i liderów lokalnych.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0
60	Wykorzystanie nowych technologii (smart city) do zarządzania gminą.	0	0	0	0	0	+, P, D	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów dostarczonych przez Urząd Miejski w Mszczonowie

V.4.13. Podsumowanie oddziaływania działań objętych wsparciem w Strategii na środowisko

Strategia ma służyć poprawie jakości życia mieszkańców gminy, w tym pośrednio zmniejszaniu wprowadzania zanieczyszczeń do środowiska poprzez ograniczanie wprowadzania zanieczyszczeń do gleb i wód oraz obniżaniu emisji gazów cieplarnianych do atmosfery, które szkodzą zarówno środowisku przyrodniczemu, zdrowiu ludzi, jak i budynkom. Realizacja celów Strategii w ogólnym rozrachunku będzie pozytywnie oddziaływać na środowisko. Zgodnie z analizą oddziaływań w powyższych punktach SOOŚ, w największym stopniu na komponenty środowiska będą wpływać prace budowlane związane z planowanymi w Strategii inwestycjami, w tym drogowymi, gdyż będą one przyczyniać się do emisji hałasu, spalin, unoszenia pyłów i zmian powierzchni ziemi, także odstraszać zwierzęta i niszczyć siedliska. Aby zmniejszyć lub zapobiec negatywnemu wpływowi planowanych inwestycji na komponenty środowiska, na etapie projektowania należy koniecznie uwzględnić trasy migracji zwierząt, a także obszary i siedliska chronione oraz stosować wszelkie środki zapobiegające emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz do gleb i wód.

V.4.14. Oddziaływanie transgraniczne

Gmina Mszczonów położona jest w województwie mazowieckim, w powiecie żyrardowskim, w centralnej części Polski.

Zadania wyznaczone w projekcie „Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja” **mają charakter lokalny** i ich oddziaływanie na środowisko ograniczone będzie do oddziaływania w obrębie jego granic oraz ewentualnie terenów bezpośrednio z nim sąsiadujących. Jednoznacznie nasuwają się wnioski, iż zaproponowane w Strategii działania w żadnym stopniu nie mogą powodować uciążliwości poza granicami Polski. Jeśli chodzi o zaproponowane w Strategii działania związane z remontami, dotyczące termomodernizacji budynków lub inwestycji liniowych, zasadniczo mogą powodować krótkotrwałe, okresowe uciążliwości o zasięgu oddziaływania od kilkudziesięciu lub kilkuset metrów od prowadzonej inwestycji.

V.5. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację negatywnych oddziaływań na środowisko

Rezultatem realizacji zadań zaproponowanych w Strategii mogą być ograniczone czasowo i przestrzennie uciążliwości związane z przeprowadzanymi remontami i termomodernizacją budynków lub inwestycjami polegającymi na układaniu sieci teleinformatycznej lub kanalizacyjnej, inwestycjami liniowymi oraz działaniami związanymi z racjonalizacją użytkowania energii i ciepła oraz z wykorzystaniem OZE.

Podczas realizacji działań dla inwestycji liniowych oraz dla obiektów kubaturowych nastąpi krótkotrwała uciążliwość dla środowiska spowodowana pracami budowlano-remontowymi. Może nastąpić tymczasowa zwiększona emisja pyłów do powietrza oraz zwiększona emisja NO₂ ze wzmożonego ruchu pojazdów budowlanych oraz wzrost emisji hałasu.

Aby zapobiec lub ograniczyć oddziaływanie na środowisko realizacji zadań zawartych w Strategii, należy zastosować przede wszystkim środki administracyjne (ponieważ dotyczą

etapu planowania inwestycji), ale także działania organizacyjne (które łączą się ze środkami administracyjnymi) i zabiegi techniczne.

Rozwiązania zapobiegawcze to:

- zgodne z zasadami i wymaganiami ochrony środowiska wydawanie decyzji administracyjnych i egzekwowanie zapisów określonych w tych decyzjach,
- ustalanie lokalizacji i terminów realizacji inwestycji przy uwzględnieniu przyrodniczo cennych obszarów oraz okresów rozrodczych zwierząt i ich tras migracji,
- przeprowadzanie inwentaryzacji przyrodniczych na etapie planowania inwestycji,
- wykonywanie prac w obiektach zabytkowych przy uwzględnieniu wymogów ochrony zabytków,
- przeprowadzanie ocen oddziaływania na środowisko,
- przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju i zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego.

Wśród rozwiązań technicznych, które pozwolą na **zapobieganie oddziaływaniom na środowisko realizowanych** inwestycji, są m. in.:

- stosowanie tzw. najlepszych dostępnych technik – BAT,
- maksymalne ograniczanie ingerencji inwestycji w środowisko w fazie jej realizacji i eksploatacji,
- kompensacja szkód (np. w razie wycinki drzew, wykonać nowe nasadzenia, w razie prac na terenie siedlisk – utworzenie siedlisk zastępczych),
- lokalizacja inwestycji przy uwzględnieniu tras migracji zwierząt, przelotów ptaków i nietoperzy oraz terenów cennych przyrodniczo, obszarów Natura 2000 (jeśli dotyczy), odległości od zabudowy mieszkalnej,
- promocja odnawialnych źródeł energii i ich wykorzystania,
- dobór odpowiednich roślin energetycznych (bez obcych gatunków i GMO),
- materiał ziemny przy robotach drogowych powinien być pochodzenia lokalnego,
- przestrzeganie zakazu zrzutu ścieków niewystarczająco oczyszczonych do wód,
- zbieranie deszczówki,
- wzmacnianie powiązań przyrodniczych i bioróżnorodności poprzez: tworzenie planów zadrzewieniowych (inwentaryzacja stanu obecnego i sadzenie drzew wzdłuż dróg i na innych gruntach gminnych); utrzymanie/konserwacja już istniejących alei drzew; ochrona drzew starych, okazałych rozmiarów jako zachowanie siedliska gatunków (zwierząt i grzybów) związanych z próchniejącym drewnem; obejmowanie nowych obiektów formami ochrony; ochrona naturalnych dolin rzecznych (utrzymanie podmokłych łąk, starorzeczy, oczek wodnych jako rezerwuaru wody i bioróżnorodności biologicznej) i cieków na terenie gminy.

Kompensację przyrodniczą należy przeprowadzić, jeśli w wyniku realizacji konkretnej inwestycji może nastąpić szkoda w środowisku.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że w Strategii są przedstawione tylko propozycje działań mających na celu poprawę jakości środowiska, za realizację zadań odpowiadają bezpośrednio inwestorzy, którzy powinni zwrócić uwagę, na wybór rozwiązań i technologii spełniających kryteria najlepszych dostępnych technik oraz spełniających standardy emisyjne, zarówno na etapie budowy, eksploatacji i w fazie poeksploatacyjnej.

Ponadto SOOŚ nie zawiera i nie zastępuje ocen oddziaływań na środowisko działań będących przedsięwzięciami, które muszą być poddane osobnej procedurze przeprowadzenia oceny np. związanych z inwestycjami liniowymi.

Sukcesywne pokrywanie terenu gminy planami zagospodarowania przestrzennego można przykładowo wskazać jako podstawową formę/działanie chroniące walory przyrodnicze, historyczne, kulturowe i krajobrazowe gminy.

V.6. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków lub luk we współczesnej wiedzy

Z przeprowadzonej analizy wpływu realizacji planowanych działań projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja wynika, iż mają one generalnie korzystny wpływ na ludzi.

Żadne z działań nie zostało zakwalifikowane jako oddziałujące zdecydowanie negatywnie lub ze zdecydowaną przewagą oddziaływań negatywnych na któryś z elementów środowiska, przeważają natomiast oddziaływania pozytywne.

W przypadku niektórych inwestycji niekorzystne oddziaływanie będzie występować jedynie na etapie budowy, natomiast w długotrwałej perspektywie ich realizacja przyniesie korzystne skutki występujące w wyniku oddziaływań skumulowanych, długotrwałych, o charakterze stałym. **Ponadto celem horyzontalnym, nadrzędnym Strategii jest: Budowanie nowoczesnej, odpornej i spójnej wspólnoty lokalnej poprzez harmonijne łączenie rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego.**

Wobec powyższego, nie ma potrzeby przedstawienia rozwiązań alternatywnych ze względu na ochronę środowiska.

V.7. Informacja o przewidywanych metodach analiz realizacji postanowień oraz częstotliwości ich przeprowadzania

Informacje o progresie w realizacji poszczególnych celów strategicznych potrzebne są w kontekście oceny skuteczności implementacji zapisów przedmiotowej strategii. W ramach wspomnianych celów określono kierunki działania oraz zadania.

Mając wiedzę dotyczące kształtowania się kolejnych procesów rozwojowych można podejmować działania zaradcze w czasie rzeczywistym. Proces monitoringu i ewaluacji, potencjalnej aktualizacji zakłada częstotliwość pomiaru wskaźników co dwa lata, począwszy od 2028 r.

Raporty ewaluacyjne zostaną skoordynowane z nałożonym na gminy obowiązkiem opracowania i przedstawienia w terminie do dnia 31 maja każdego roku raportu o stanie gminy. Obowiązek sporządzenia przez Burmistrza raportu o stanie gminy, reguluje art. 28aa ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153, 1436). Wartości bazowe poszczególnych wskaźników (za rok 2024) zostaną porównane i przeanalizowane w pierwszym raporcie z realizacji strategii w roku 2028.

W ramach procesu wdrażania założeń strategii przestrzegane będą następujące zasady:

- zasada koordynacji, związana z łączeniem działań, mechanizmów i instrumentów polityki spójności UE, polityki regionalnej państwa, polityk sektorowych wdrażanych na poziomie województwa oraz polityk lokalnych,
- zasada subsydiarności, będąca jedną z kluczowych zasad polityki rozwoju, zakładająca, że planowanie i realizacja interwencji publicznej prowadzone są na odpowiednim, możliwie najniższym, poziomie zarządzania, gwarantującym jej najwyższą efektywność,
- zasada koncentracji, oznaczająca skupienie ograniczonych środków finansowych i zasobów organizacyjnych na interwencji w działania strategiczne w wybranych dziedzinach decydujących o konkurencyjności regionu, jak również na wyodrębnionych obszarach,
- zasada partnerstwa, rozumiana jako współdziałanie, współdecydowanie oraz współodpowiedzialność różnorodnych środowisk i instytucji zaangażowanych w proces rozwoju regionalnego i lokalnego, traktowanych jako partnerzy w procesie formułowania celów rozwojowych, mechanizmów ich wdrażania i monitorowania efektów,
- zasada wieloszczeblowego zarządzania, uwzględniająca integrującą i koordynacyjną rolę samorządu województwa na poziomie regionalnym oraz znacznie większe włączenie władz samorządowych szczebla lokalnego w programowanie i działania rozwojowe.

Za proces implementacji zapisów strategii odpowiedzialny jest Burmistrz Gminy Mszczonów. Poszczególne zadania wskazane w ramach celów strategicznych realizować będą właściwe jednostki Urzędu Miejskiego w Mszczonowie, a także jednostki organizacyjne samorządu, w których kompetencjach znajdują się określone zadania. W ramowym planie operacyjnym realizacji strategii wskazano podmiot odpowiedzialny za realizację zadania, podmioty uczestniczące w realizacji, podmiot monitorujący.

V. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest „Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja”, strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (SOOŚ).

Zadaniem SOOŚ dla Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku (danej: Strategia) jest określenie, czy przyjęte w tym dokumencie założenia i działania nie powodują znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko oraz czy sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi regionu. Celem SOOŚ jest ustalenie potencjalnego znaczącego oddziaływania Strategii na środowisko, z uwzględnieniem możliwych do realizacji wariantów tego dokumentu.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji Strategii jest elementem obowiązku prawnego wynikającego z:

Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz.1112 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą OOŚ.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku – aktualizacja

Zakres SOOŚ oraz stopień szczegółowości informacji w niej zawartych jest zgodny z wymogami określonymi w ustawie OOŚ (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.) i został uzgodniony (wg art. 53 Ustawy OOŚ) z właściwymi organami ochrony środowiska.

Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku. Prognoza ponadto określa i analizuje: istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu; stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem; istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu; przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na środowisko.

Przy sporządzaniu prognozy zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy.

Projekt „Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku” jest **dokumentem o charakterze ogólnym, kierunkowym** i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych zadań. Strategia określa jedynie konieczność ich realizacji w celu **zrównoważonego rozwoju Gminy Mszczonów** w kierunku nowoczesnego społeczeństwa oraz gospodarki. W związku z powyższym, efekty poszczególnych zadań mogą być przewidziane tylko w ograniczonym zakresie. Równocześnie należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Strategia jest istotna z punktu widzenia aplikowania przez Gminę Mszczonów o zewnątrz środki finansowe, ze szczególnym uwzględnieniem **funduszy europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 oraz 2028-2034**. W tym kontekście ważna jest wykazana zgodność określonych w dokumencie celów strategicznych z najważniejszymi wewnętrznymi i zewnętrznymi dokumentami strategicznymi, tj.:

- Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności),
- Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze,
- Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku (projekt),
- Standardy infrastruktury rowerowej i koncepcja tras rowerowych wskazanych do realizacji w perspektywie do 2030 roku w województwie mazowieckim,
- Strategia Rozwoju dla Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025.

Za najważniejsze z punktu widzenia rozwoju społeczno-ekonomicznego Gminy Mszczonów uznano następujące cele:

- Cel strategiczny 1. Gmina przyjazna mieszkańcom, silna wspólnota, dostępne usługi, wysoka jakość życia,
- Cel strategiczny 2. Nowoczesna i zróżnicowana gospodarka lokalna wspierająca przedsiębiorczość i zatrudnienie,
- Cel strategiczny 3. Zielona i odporna Gmina dbająca o zasoby naturalne i jakość życia,
- Cel strategiczny 4. Inteligentna i dostępna infrastruktura wspierająca rozwój i integrację terytorialną,
- Cel strategiczny 5. Skuteczne, przejrzyste i partycypacyjne zarządzanie wspólnotą lokalną.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii ma na celu ustalenie, czy przyjęte w dokumencie kierunki i działania gwarantują bezpieczeństwo środowiska przyrodniczego oraz sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi Gminy Mszczonów. SOOŚ ma także umożliwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych, jakie niesie realizacja postanowień ocenianego dokumentu oraz ocenić, czy przyjęte rozwiązania w dostateczny sposób chronią przed powstawaniem konfliktów i zagrożeń w środowisku.

W rozdziale I niniejszego opracowania przedstawiono wprowadzenie, cel i zakres strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz podstawy formalno-prawne opracowania dokumentu.

Rozdział II dotyczy głównych celów i zawartości dokumentu „Strategii Rozwoju Gminy Mszczonów do 2030 roku”, dla którego opracowywana jest Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, w tym główne cele oraz zawartość projektowanego dokumentu.

Rozdział III zawiera informacje na temat stanu środowiska w gminie przed rozpoczęciem realizacji zadań założonych w projekcie Strategii. Można przyjąć, że poszczególne zadania zaczną być realizowane najszybciej w roku 2026, jeśli nie wystąpią nieprzewidziane opóźnienia i trudności. Zostały w nim opisane odpowiednio następujące komponenty: Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych; Stan zanieczyszczenia powietrza; Zagrożenie hałasem i promieniowaniem elektroenergetycznym; Zagrożenie środowiska przez odpady; Zabytki.

W rozdziale IV opisano istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody.

Rozdział V zawiera: informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu SOOŚ; opis powiązania Strategii z innymi dokumentami strategicznymi; potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu; ocenę oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska oraz informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko; rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację negatywnych oddziaływań na środowisko; rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków lub luk

we współczesnej wiedzy; informacje o przewidywanych metodach analiz realizacji postanowień oraz częstotliwości ich przeprowadzania

VI. Źródła danych

1. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mszczonów na lata 2023-2026 z perspektywą na lata 2027-2030”.
2. Prognoza oddziaływania na środowisko dla MPZP Gminy Mszczonów - obszar nr II
3. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze.
4. <https://www.mszczonow.pl/>
5. Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.
6. Materiały wewnętrzne dostarczone przez Urząd Miejski w Mszczonowie.

VII. Zespół autorski

- dr hab. Andrzej Raszkowski, prof. UEW
- Data sporządzenia prognozy: 29.03.2026 r.

.....

Podpisy Autorów